Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

הײַנט 8 זײַטען.

NAJER FOLKSBLAT פרייז 20 גראשען

נייער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 69/1669	Łódź, Czwartek 21 marca 1929 r.	זיבעטער יאהרגאנג	לאדז דאנערשטאג ט אדר ב׳ תרפ״ט	Nr. 69 1669

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

נעכטיגע היסטארישע סיים=זיצונג

מיט 240 שטימען געגען 126 ווערט בעשלאסען צוצוציהען דעם מין. טשעכאוויטש צו פער=אנטווארטליכקייט. — דאס ערשטע מאל איז פוילען ווערט א מיניסטער שטעהען פאר׳ן מלוכה=טריבונאל.—די דעפוטאטען ליבערמאן, וויזשיקאווסקי און פיעראצקי ווערלען בע=שולדיגען. — אין פערלויף פון 7 טעג ווערט זיך צונויפקומען דער טריבונאל

שטורמישע סצענעס אויף דער זיצונג

וו אַ ר ש אַ, 20 (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט) די היינטיגע זיצונג פון סיים איז ערהאַרט געוואָרען מיט גרויס שפּאַנונג און האָט ווירקליך געגעבען זעהר פיל עמאָציאָנעלע מאָמענטען. דער אינטערעס צו דער זיצונג האָט מען געזעהען אין די געריכט-געפּאַקטע גאַלעריעס פאַר׳ן פּובליקום, אין די פּרעסע-לאָזשע, דיפּלאָמאַטישע לאָזשעס און אויף די רעגירונגס-בענק. עס זענען אַנוועזענד געווען אַלע מיניסטאָרען, אַ חוץ דער מאַרשאַל פּילסודסקי.

די פ.פ.ס. און ענדעקעס האָבען היינט אין זייערע צייטונגען אויפגעפאָדערט אַלע זייערע דעפּוטאַטען צו קומען צו דער היינטיגער זיצונג.

אויפ׳ן ערשטען פּונקט פון דער טאָג-אָרדנונג האָט זיך געפינען דער אינטערעסאַנטער, הגם פון פאַראויס שוין בעשטימער צום דורכפאַלען, פאָרשלאָג אויסצודריקען אונצוטרוי דעם סיים-מאַרשאַלעק דאַשינסקי, דאַן האָט זיך געפינען דער קאָנסטיטוציע-פּראָיעקט פון די לינקע און דאַן נאָך אַ גאַנצע רייה וועניג-וויכטיגע פראַגען. האָט זיך אויפ׳ן 13-טען פּונקט געפינען די פראַגע וועגען צוציהען צו פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר׳ן מלוכה-טריבונאַל דעם געוו. פינאַנץ-מיניסטער טשעכאָוויטש, און די קולואַרען האָט מען געמאַכט פערשידענע בעמערקונגען צוליב דעם וואָס די פראַגע טשעכאָוויטש האָט זיך געפינען אויף דער טאָג-אָרדנונג אויף דעם פעראַלען 13-טען פּונקט.

די זיצונג האָט געעפענט דער וויצע-מאַרשאַלעק וואָשניצקי, וועלכער האָט קודם-כל געשטעלט צו אָפּשטימונג דעם אוקראַינישען פאָרשלאָג וועגען אויסדריקען אונצוטרוי דעם סיים-מאַרשאַלעק דאַשינסקי, דער פאָרשלאָג איז אָפּגעוואָרפען געוואָרען, פאַר איהם האָבען געשטימט די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען און קאָמוניסטען, די יידישע דעפּוטאַטען זענען בעת דער אָפּשטימונג נישט געווען אין זאַל.

אָהן דיסקוסיע איז אָפּגעשיקט געוואָרען אין דער קאָמיסיע דער קאָנסטיטוציע-פּראָיעקט פון די לינקע. די אַנשטרענגונג אין סיים וואַקסט אַלץ כסדר און נאָכדעם ווי עס ווערען ערלעדיגט די ערשטע 12 פּונקטען פון דער טאָג-אָרדנונג, ערקלערט דער מאַרשאַלעק דאַשינסקי אַ פּויזע אויף אַ שעה צייט.

בעת דער פּויזע געהען אַרום פערשידענע קלאַנגען, מ׳שמועסט, אַז דער רעגירונגס-בלאָק וועט בעת׳ן בעטראַכטען דעם ענין טשעכאָוויטש איינאָרדנען אַן אָבסטרוקציע און וועט אַפילו נישט לאָזען קומען צום וואָרט דעם רעפערענט ליבערמאַן. דאָס האָט זיך אָבער אַרויסגעשטעלט פאַר נישט ריכטיג. די ב.ב. האָט צוגעגרייט עטליכע „באָמבעס" מיט רעוואָלוציעס וועגען די הויפּט-בעשולדיגטע אין ענין טשעכאָוויטש: די דעפּוטאַטען וואָזשניצקי, ליבערמאַן און פּיעראַצקי, די דאָזיגע באָמבעס זענען דער דיסקוסיע אַרויסגעלאָזען געוואָרען איינע נאָך דער אַנדערער.

נאָך דער פּויזע בעקומט דאָס ערשטע וואָרט דער רעפערענט רעפּ. ליבערמאַן (פּ.פּ.ס.), אין זאַל איז שטיל און אַלע שטרענגען זיך אָן, כדי נישט צו פערפעהלען קיין איין וואָרט פון דער זעלטען-שעהנער רעדע פון ליבערמאַנען, די דעפּוטאַטען וואָס זיצען אויף די לעצטע בענק קומען צו צו דער רעדנער-טריבונע און הערען זיך אויפמערקזאַם צו.

רעפּ. ליבערמאַן גיט אַ ברייטען איבערבליק איבער דעם גאַנצען ענין. ער הויבט אָן פון דעם בריף וואָס דער העכסטע מלוכה-קאָנטראָל האָט צוגעשיקט צו דעם פינאַנץ-מיניסטער וועגען די ביודזשעט-איבערשרייטונגען, ווייטער רעדט ער וועגען דעם בריף וואָס דער סיים האָט וועגען דעמזעלבען ענין געשיקט צום פינאַנץ-מיניסטער, רעפּ. ליבערמאַן ווייזט אָן, אַז אַלע פריהערדיגע מיניסטאָרען און נאָך די מאַי-איבערקעהרעניש די פינאַנץ-מיניסטאָרען קלאַרנער און דרעזלעבער טשעכאָוויטש האָבען ביזן יאָהר 1926 צוגעשטעלט דעם סיים די ביודזשעט-איבערשרייטונגען. דער פּרעמיער באַרטעל האָט אין זיין ערשטע ערקלערונג נישט געזאָגט דאָס וואָס ער זאָגט היינט, דאָס הייסט, אַז ער וועט די ביודזשעט-איבערשרייטונגען צושטעלען צוזאַמען מיט׳ן שליסען די רעכענונג פאַר׳ן ביודזשעט-יאָהר, ווען דער פינאַנץ-מיניסטער איז דער דיקטאַטאָר איבער די פינאַנצען מוז ער זיין פעראַנטוואָרטליך, אַז דער עפענטליכער גראָשען זאָל נישט אויסגעגעבען ווערען אָהנע קאָנטראָל און רעכענונג, הגם מיניסטער טשעכאָוויטש ערקלערט, אַז ער האָט די צוזאָב-קרעדיטען געעפענט אויף דער פאָדערונג פון גאַנצען מיניסטאָרען-ראַט, איז ער דאָך דער פעראַנטוואָרטליכער דערפאַר.

רעפּ. ליבערמאַן בעט דאַן צו ערקלערען אַ פּויזע פון 10 מינוט, בעת דער הפסקה איז פאָרגעקומען אין דער געביידע פון סיים אַ זיצונג פון מיניסטאָרען-ראַט.

נאָך דער הפסקה רעדט ווייטער רעפּוטאַט ליבערמאַן. ער ווייזט אָן, ווען אַלע פריהערדיגע מיניסטאָרען האָבען צוגעשטעלט דעם סיים די ביודזשעט-איבערשרייטונגען איז דעריבער נישט געווען קיין סיבה צו האָבען טענות צו וויי אין דער דאָזיגער הינזיכט. דער מיניסטער טשעכאָוויטש האָט אָבער איבערגעשריטען דעם ביודזשעט מיט 566 מיליאָן און ביז איצט איז נישט פאַרהאַן קיין רעכענונג אויף זיי, דער פּאַרלאַמענט האָט דאָס רעכט צו קאָנטראָלירען אויף וואָס דאָס געלד פון שטייער-צאָהלער ווערט אויסגעגעבען און דאָס רעכט וועט ער פערטיידיגען.

דאָס איז נישט קיין פּאָליטישע שלאַכט מיט דער רעגירונג, שוין 3 מאָל האָט דער סיים אָנגענומען די מלוכה-ביודזשעטען, כדי די רעגירונג זאָל קענען אַרבייטען, אָבער ווען דאָס קריגס-מיניסטעריום האָט אויסגעגעבען 8 מיליאָן זלאָטעס און וויל נישט אויסזאָגען אויף וואָס, קען דאָס נישט דערלויבט ווערען, זיין ביודזשעט-רעכט וועט דער סיים זיך נישט לאָזען אַוועקנעהמען. (שטאַרקע אַפּלאָדיסמענטען פון לינקס, אויסרופס-געשרייען פון רעגירונגס-בלאָק), מיר ריכטען זיך נישט, זאָגט ווייטער רעפּ. ליבערמאַן מיט קיין פּערזענליכע מאָטיוען, מ׳קען האָבען די גרעסטע סימפּאַטיעס פאַר טשעכאָוויטש אַלס פּערזאָן, אָבער אַלץ פינאַנץ-מיניסטער מוז ער זיין פעראַנטוואָרטליך פאַר דעם וואָס ער טוט, דער סיים האָט שוין געזעהן, ווען דער פּרעמיער באַרטעל האָט שוין אַרויסגעשיקט צירקולאַרען אין אַלע מיניסטעריומס, אַז ס׳זענען נישט ערלויבט קיין שום ביודזשעט-איבערשרייטונגען, דאָס איז זאַ זיג פון דער רעכטליכער אָרדנונג, אונזער ענין איז נישט קיין געשיכטליכער, ער געהער צו דער ווירקליכקייט, די געשיכטע וועט טון דאָס איהריגע, דער סיים מוז דערהויל היטען דעם עפענטליכען גראָשען, מיניסטער טשעכאָוויטש וועט מוזען פאַר אונגעהעריגע מעגשען און מלוכה-טריבונאַל זיין פעראַנטוואָרטליך פאַר נישט אָפּהיטען די קאָנסטיטוציע אין לאַנד. (שטאַרקע אַפּלאָדיסמענטען אויף לינקס).

נאָכדעם רעדט רעפּ. ראַזנאַראָוויטש (רעוו. פּראַקציע) ער לעגט פאַר איבערצוגעהען איבער דער גאַנצער פראַגע צו טאָג-אָרדנונג, ס׳איז גענוג אָנצונעהמען די ערקלערונגען פון פּרעמיער באַרטעל וועגען דעם דאָזיגען ענין.

ביי אַ געוואַלדיגע שפּאַנונג נעהמט דאַן אַ וואָרט דער פּרעזעס פון דער העכסטער מלוכה-קאָנטראָל ווראָבלעווסקי, דאָס איז געווען אַ מייסטער-האַפטע יורידישע רעדע, אָבער האָט געטראָגען אַ גאַנץ אַנדערען כאַראַקטער ווי זיינע ערקלערונגען אין דער ביודזשעט-קאָמיסיע ער קומט צום אויספיהר, אַז דער מיניסטער טשעכאָוויטש קען העכסטענס צוגעצויגען ווערען צו פּאַרלאַמענטאַרע פעראַנטוואָרטליכקייט אָבער נישט צו קאָנסטיטוציאָנעלע.

רעפּ. פּראָפּ. קושישאַנאָווסקי (ב.ב.) בעמערקט דיטענען פון דער בעשולדיגונג, ער האַלט, אַז דער פאָרשלאָג פון די לינקע איז שעדליך פאַר דער מלוכה, ער נעהמט אָפּ דעם פערטרויען צו דער רעגירונג און פערטושט די אידעע פון דער מאַי-איבערקעהרעניש אַלס די אויסלייזער פון דער מלוכה.

רעפּ. טשאַפּינסקי פּאָלעמיזירט מיט׳ן פּרעזעס ווראָבלעווסקי, ער האַלט, אַז די רעדע פון פּרעזעס פון דער העכסטער מלוכה-קאָנטראָל איז געווען אַן אײַנזייטיגע, דער פּרעזעס האָט נישט קיין קאָמפּעטענצען צו קוואַליפיצירען די מעשים פון אַ מיניסטער.

די דעפּוטאַטען פון רעגירונגס בלאָק מאַכען פערשידענע צווישען-רופען. וויצע-מאַרשאַלעק דאָמבסקי, וועלכער פיהרט די זיצונג רופט דערי-בער די דעפּוטאַטען וואָלעצקי און פּאָלאַקעוויטש צו אָרדנונג.

רעפּ. פּאָלאַקעוויטש שרייט: רופט צו אָרדנונג די דעפּוטאַטען טאָוואַרניצקי און סענאַטאָר מיקלאַשעווסקי.

פּרעזידענט: איך רוף צו אָרדנונג דעם רעפּ. פּאָלאַקעוויטש מיט איינשרייבען אין פּראָטאָקאָל.

אויף די בענק פון רעגירונגס-בלאָק ווערט אַ גרויסער טומעל, מ׳שרייט: דאָס איז פּראָוואָקאַציע, געמיינהייט א.א.וו.

רעפּ. כאַנדזינסקי ערקלערט, אַז די נ. פּ. ר. וועלען שטימען פאַר שטעלען דעם מיניסטער טשעכאָוויטש צום מלוכה-טריבונאַל. דער זיצונגס-זאַל ווערט וואָס אַ מאָל מעהר עלעקטריזירט און מען איז שוין נייגיריג אויפ׳ן רעזולטאַט פון דער אָפּשטימונג.

דאַן נעהמט אַ וואָרט רעפּ. יענדזשעיעוויטש פון ב. ב. און לאָזט אַרויס די ערשטע „באָמבע", ער זאָגט נישט מעהר און נישט וועניגער:

דער הויפּט-בעשולדיגער פון מיניסטער טשעכאָוויטש רעפּ. וואָזשניצקי האָט פערטאַכליעוועט געזעלשאַפטליכע געלדער, בעת ער איז געווען אַ בעאַמטער אין אַ קאָאָפּעראַטיוו אין לובראַניעץ. פון זיין דעמאָלסדיגער שווערער לאַגע האָט איהם אַרויסגעהאָלפען זיינס אַ פּאָליטישער פריינד, אָבער רעפּ. וואָזשניצקי האָט נאָך ביז היינט איהם נישט בעצאָהלט דאָס געלד, הגם ס׳זענען שוין אַדורך אַזוי פ״ל יאָהרען. רעפּ. יענדזשעיעוויטש גיט איבער דעם גאַנצען ענין דעם מאַרשאַלעק-געריכט.

ביי די ווערטער איז אויף די בענק פון די לינקע ענטשטאַנען אַ אומבעשרייבליכער טומעל. רעפּ. וואָזשניצקי איז שטאַרק נידערגעשלאָגען, ער בעט אַ וואָרט. דער מאַרשאַלעק ערקלעהרט אָבער, אַז צו אַ פּערזענליכער ערקלעהרונג קען ער בעקומען אַ וואָרט ביים סוף פון דער זיצונג. רעפּ. וואָזשניצקי זיצט דאַן ביז׳ן סוף זיצונג בלייך און אויפגערעגט. ווען ס׳האָט זיך אַ ביסעל בערוהיגט איז געקומען די צווייטע „באָמבע".

עס נעהמט אַ וואָרט רעפּ. יאַרוזעלסקי (ב.ב.) וועלכער לייענט ווידער פאָלגענדע ערקלערונג: דער צווייטער הויפּט-בעשולדיגער פון מיניסטער טשעכאָוויטש איז אַ פעררעטער, ער פערטיידיגט דעם אָנפיהרער פון פּאָלקסבונד אוליטש, וועלכער אַרבייט געגען פּוילען און דער „פּאָלקס-בונד" בכלל איז אַן אַנטי-מלוכה׳שע אינסטיטוציע. די דאָזיגע „באָמבע" האָט נישט געמאַכט קיין שטאַרקען איינדרוק, הגם דער טומעל איז געווען אונגעהויער און דאָס איבערזידלען זיך צווישען די דעפּוטאַטען האָט נישט אויפגעהערט.

באַלד דערויף איז געקומען דער דריטער שאָס רעפּ. פּולקאָווניק קאָץ האָט אָנגעגעבען פאָלגענדע ערקלערונג: רעפּ. פּיעראַצקי פון ענדעקישען קלוב, דער דריטער בעשולדיגער פון מיניסטער טשעכאָוויטש איז אַ מלוכה-פעררעטער, ער האָט פערטיידיגט דעם האַבסבורגער פירשט אין זיין פּראָצעס געגען דער פּוילישער מלוכה, מיט וואָס פּיעראַצקי האָט שאָדען געבראַכט די מלוכה. צוליב דעם איז פּיעראַצקי בעצאָגנען אַ מלוכה-פעררעטער.

עס ענטשטעהט ווידער אַן אונגעהויערער טומעל, אָבער אין דעם מאָמענט גיט מאַרשאַלעק דאַשינסקי איבער דעם סיים, אַז אין פּאַריז איז געשטאָרבען מאַרשאַל פאָש.

האַלב 2 אַ זייגער ביינאַכט פעראָרדענט דער מאַרשאַלעק אַ נאָמענטליכע אָפּשטימונג וועגען צוציהען דעם געוו. פינאַנץ-מיניסטער טשעכאָוויטש צו פעראַנטוואָרטליכקייט. די אָפּשטימונג דויערט אַ שעה צייט. יעדער דעפּוטאַט געהט צו צום פּרעזידיום-טיש און גיט אָן זיין שטימע. אינגאַנצען זענען אָפּגעגעבען געוואָרען 371 שטימען, פון זיי 5 לעדיגע, גילטיגע שטימען זענען אַלזאָ געווען 366. כדי דער פאָרשלאַג זאָל אָנגענומען ווערען, האָט מען געדאַרפט האָבען דריי פינפטעל שטימען, דאָס הייסט 220 שטימען. דער פאָרשלאַג האָט בעקומען 240 שטימען, געגען 126 שטימען און איז אָנגענומען געוואָרען.

נאָך דער אָפּשטימונג פערלאָזען די דעפּוטאַטען פון רעגירונגס-בלאָק דעם זאַל.

דאַן ווערען אויסגעוועהלט די דעפּוטאַטען ליבערמאַן (פּ. פּ. ס.), וויזשיקאָווסקי (וויזוואָלעניע) און פּיעראַצקי (נ. ד.), וועלכע וועלען בעשולדיגען דעם מיניסטער טשעכאָוויטש אין מלוכה-טריבונאַל. אַזוי אַרום האָט דער סיים דאָס ערשטע מאָל אין דער געשיכטע צוגעצויגען אַ מיניסטער צו פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר׳ן מלוכה-טריבונאַל. לויט׳ן געזעץ מוז דער טריבונאַל אָנהויבען דעם פּראָצעס אין פערלויף פון 7 טעג. דער טריבונאַל בעשטעהט פון 12 פערזאָן, 8 געוועהלטע דורך דעם סיים און 4 דורכ׳ן סענאַט. דעם פאָרזיץ פיהרט דער פּרעזעס פון העכסטען געריכט.

ס׳איז כדאי צו בעמערקען, אַז רעפּ. וואָזשניצקי האָט נישט קיין אַנטייל גענומען אין דער אָפּשטימונג.

די זיצונג האָט געדויערט ביז 3 ביינאַכט.

פראיעקט וועגען יודישע שול-ווערזען

אריינגעטראגען געווארען אין סיים דורכ'ן יודישען „קאלא"

וואַרשאַ, 20 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים־קאָרעספּאָנדענט) היינט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון יודישען „קאָלאָ", נאָך אַ לענגערע דיסקוסיע איז בעשלאָסען געוואָרען צו שטימען אין סיים פאַר דעם פאָרשלאַג פון דער קאָמיסיע צו שטעלען דעם געוו. פינאַנץ־מיניסטער טשעכאָוויטש פאַר'ן מלוכה טריבונאַל.

ווייטער איז אָנגענומען געוואָרען דער ענטגילטיגער טעקסט פון געזעץ־פּראָיעקט וועגען שול־ווזען פאַר יודישע קינדער אין דער יודישער און העברעאישער אונטעררִיכטס־שפּראַך. דער ראַזיגער געזעץ־פּראָיעקט איז אַריינגעטראָגען געוואָרען שוין אויף דער היינטיגער זיצונג פון סיים.

דיסקוסיע וועגען שול-ווערזען פאר די נאציאנאלע מינדערהייטען

וואַרשאַ, 20 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים־קאָרעספּאָנדענט) אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער בילדונגס־קאָמיסיע ה' אָטויך אָנגעהויבען די דיסקוסיע וועגען די פּראָיעקטען פון שול־וועזען פאַר די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען (אַ חוץ יודען). פון פ.פּ.ס. און פון דייטשען פּראָיעקט וועגען שול־וועזען פאַר דייטשע קינדער.

דער פ.פּ.ס.'ישער פּראָיעקט שטיצט זיך אויף פולשטענדיגע גלייכבערעכטיגונג און אויף טעריטאָריאַלע אויטאָנאָמיע פאַר די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען.

דער דייטשער פאָרשלאַג, וועלכער איז רעפערירט געוואָרען דורכ'ן דייטשען רעפּוטאַט אוטא, שטיצט זיך אויף קולטורעלע אויטאָנאָמיע. די דיסקוסיע איז אָפּגעלעגט געוואָרען אויף דער נאָהענטסטער זיצונג פון דער קאָמיסיע.

די קאנסטיטוציע-קאמיסיע וועט נישט ארבייטען

בעת דעם איבעררייס פון דער סיים-סעסיע

וואַרשאַ, 20 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים־קאָרעספּאָנדענט) אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער קאָנסטיטוציע־קאָמיסיע איז נאָך אַ לאַנגע דיסקוסיע אָפּגעוואָרפען געוואָרען דער פאָרשלאַג פון רעגירונגס־בלאָק, אַז בעת דעם איבעררייס פון דער סיים־סעסיע, זאָל ווייטער אַרבייטען די קאָנסטיטוציע־קאָמיסיע, וועלכע זאָל בעטראַכטען די פּראָיעקטען פון ענדערען די קאָנסטיטוציע.

דער פאָרשלאַג איז אָפּגעוואָרפען געוואָרען מיט 18 שטימען געגען די שטימען פון רעגירונגס־בלאָק.

נייע וואהלען צום מלוכה-טריבונאל.

וואַרשא, 20 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט) ווי מיר דערוויסען זיך האָבען די צוויי מיטגלידער פון מלוכה-טריבונאַל זיגמונד נאָוויצקי און פּראָפ. באַלצער, וועלכע זענען אויסגעוועהלט געוואָרען אויף דער זיצונג פון סענאַט, נישט אָנגענומען זייערע מאַנדאַטען. צוליב דעם וועלען אויף דער נאָהענטסטער זיצונג פון סענאַט פאָרקומען וואַהלען פון 2 מיטגלידער אויף זייער אָרט.

פער'משפט'ע אנטיסעמיטישע ארבייטער

ווערען אין בריאנסק פלוצים בעפרייט

מאָסקווע (י.ט.א.) דער צענטראַל אָרגאַן פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי „פּראַוודאַ" טיילט מיט, אַז צווישען די בריאַנסקער אַרבייטער האָט אַרויסגערופען אַ שטאַרקע פערוואונדערונג דער פאַקט, וואָס איינִיגע אַרבייטער, וועלכע זענען פער'משפט געוואָרען צו אַרעסט פאַר אַנטיסעמיטישע האַנדלונגען, זענען פלוצים בעפרייט געוואָרען און אַרבייטען ווייטער אין דער פאַבריק. איינער פון די פער'משפט'ע האָט אפילו בעקומען אַ העכערען אַמט.

פארוואס האבען די אוקראינער

נישט קיין צוטרוי צום סיים-מארשאלעק?

בריף פון אוקראינישען קלוב צו איגנאצי דאשינסקי

וואַרשאַ, 20 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים־קאָרעספּאָנדענט) דער אוקראַינישער סיים־ קלוב האָט היינט צוגעשיקט אַ בריף צום סיים־מאַרשאַלעק דאַשינסקי, אין'ם בריף ווערען אויסגערעכענט די סיבות, וואָס האָבען בעוואויגען דעם אוקראַינישען סיים־קלוב צו שטעלען דעם פאָרשלאַג וועגען אומ־צוטרוי צום סיים־מאַרשאַלעק.

ווען די אוקראַינער האָבען געשטימט פאַר איגנאַצי דאַשינסקי אַלס סיים־מאַרשאַלעק ווערט געזאָגט אינ'ם בריף, האָבען זיי דאָס געטון דערפאַר, ווייל זיי האָבען געקענט דאַשינסקי דעם קעמפער פאַר פרייהייט און פאַר די רעכט פון זיין פאָלק. איצט האָבען זיך די אוקראַינער איבערצייגט, אַז בנוגע זיי איז דער ענין גאַנץ אַנדערש. די אוקראַינער וואַרפען פאָר דעם מאַרשאַלעק, אַז ער איז נישט געשטאַנען אין שוץ פאַר די רעפּוטאַטען, ער האָט קאָנפיסקירט רעדעס און אויסגעשטראָכען פיל ערטער פון די רעדעס פון די אוקראַינער רעפּוטאַטען, דער מאַרשאַלעק האָט נישט קיין רעכט צו קירצען אָדער קאָרעגירען רעדעס פון רעפּוטאַטען, ווייל ד יפרייהייט פון וואָרט איז גאַראַנטירט דורך דער קאָנסטיטוציע.

דער מאַרשאַלעק האָט קיינמאָל נישט קאָנפיסקירט און נישט בעשטראָפט די רעפּוטאַטען, וועלכע האָבען פון דער סיים־טריבונע געפאָדערט בנוגע וואַלד צו ענדערען די קאָנסטיטוציע און געדראָהט מיט מלוכה־אַטענטאַטען, ער האָט זיך אַנדערש בעצויגען צו די פּוילישע קלובען און אַנדערש צו די קלובען פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען, צוליב דעם אַלעם ערקלערט דער אוקראַינישער קלוב, אַז די האַנדלונג פון סיים־מאַרשאַלעק איז ווייט פון אָביעקטיווּיטעט.

אלעקסאנדערער מאגיסטראט

זיך אנגעגעבען אין דימיסיע

אלעקסאנדער, 20 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). ווי ס'איז שוין געווען געכטען טעלעפאָניש מיטגעטיילט אין „נייעם פאָלקסבלאַט", האָט דער אַלעקסאַנדערער שטאָט־ראַט אויף דער עהרענעכטיגער זיצונג אָפּגעוואָרפען דעם פאָרשלאַג פון מאַגיסטראַט וועגען איבערנעהמען דעם אָרטיגען שפּיטאַל.

ס'האָט זיך טאַקע באַלד פערשפּרייט אַ קלאַנג, אַז דער מאַגיסטראַט בעטראַכט דאָס אָפּוואַרפען זיין פאָרשלאַג פאַר אַן'אונצוטרוי־וואָטום און וועט זיך אָנגעבען אין דימיסיע.

היינט איז טאַקע בעקאַנט געוואָרען, אַז דער מאַגיסטראַט האָט זיך אָנגעגעבען אין דימיסיע. אויב די דימיסיע וועט דורך דער לאָדזער וואָיעוואָדזשאַפט בעשטעטיגט ווערען, וועלען גאָר אינגיכען דאַרפען פאָרקומען וואַהלען פון אַ נייעם מאַגיסטראַט.

פאלעמיק צווישען סענאט-מארשאלעק און סען. ראמאן

וועגען דער האנדלונג פון די יוד. סענאטארען, בעת דער ביודזשעט-אפשטימונג.

וואַרשאַ, 20 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים־קאָרעספּאָנדענט) אין מאָרגענדיגען נומער פון „קוריער פּאָראַנני" וועט זיין אָפּגעדרוקט אַ בריף פון פאָרזיצענדער פון סענאַט־קלוב פון ב.ב. סענאַטאָר ראָמאַן. דער בריף איז אַן ענטפער אויף דעם אינטערוויאו פון מאַרשאַלעק שימאַנסקי אין דער וועלבער צייטונג וועגען דער אָפּשטימונג אין סענאַט מכוח דעם דיספּאָזיציע־פאָנד פאַר קריגס־מיניסטער.

ווי בעקאַנט האָט מאַרשאַלעק שימאַנסקי אָנגערופען די האַנדלונג פון ב.ב.־קלוב, וועלכע האָט נישט געוואָלט נאָכקומען די פאָדערונג פון יודישען קלוב צ ושטימען פאַר זייערס אַ רעוואָלוציע אַלס ראַקטערינערישע און די האַנדלונג פון די יודישע סענאַטאָרען קערנער און ראַזווידזאָן אַלס ערגער ווי אַ פערברעכען.

סענאַטאָר ראָמאַן ערקלערט, אַז אין די פראַגען פון מלוכה־נויטווענדיגקייט קען דער רעגירונגס־קלוב נישט איינגעהען אויף קיין שום האַנדעל. און ר אָהאָט זיך געהאַנדלט וועגען אַ דיספּאָזיציע־פאָנד פאַר'ן קריגס־מיניסטער מאַרשאַל פּילסודסקי אויף צו בעקעמפען דעם שפּיאָנאַזש. מיט דער האַנדלונג פון די 2 יודישע סענאַטאָרען האָט זיך דער רעגירונגס־בלאָק נאָך נישט בעשעפטיגט, צי די סענאַטאָרען ראַזווידזאָן און קערנער האָבען דורך דער אָפּשטימונג פערשטאַרקט די שטעלונג פון יודישען „קאָלאָ" ז'איז אַ פראַגע פאַר זייערע וועהלער, אויב ס'האַנדעלט זיך וועגען דיספּאָזיציע־פאָנד פאַר'ן מאַרשאַל פּילסודסקי וועלען די סענאַטאָרען קערנער און ראַזווידזאָן נישט אַרויסגעהען אַלס די שטאַרקערע.

פייערליכקייט אין תל-אביב

לכבוד דעם נאמענס-טאג פון מארשאל פילסודסקי

תל־אביב, 20. (יט"א טעלעגראַפיש) צום נאָמענסטאָג פון מאַרשאַל פּילסודסקי האָט די „הסתדרות היהודים פולנית" און די פּויליש־ארץ־ישראל'דיגע האַנדעלס־קאַמער איינגעאָרדענט אַ פייערליכע אויפנאַהמע, אין וועלכער ס'האָבען זיך בעטייליגט דער פּוילישער קאָנסול ד"ר טיטוס זבישעווסקי און דער פּוילישער האַנדעלס־אַטאַשע האַזונער.

אין די געהאַלטענע רעדעס איז געשילדערט געוואָרען די העררליכע געשטאַלט פון מאַרשאַל פּילסודסקי, אַלס דעם בעפרייער פון פּוילען. ס'איז אויך אָנגעוויזען געוואָרען דערויף, אַז מאַרשאַל פּילסודסקי בעציהט זיך גינסטיג צו די יודישע שטרעבונגען פאַ ראַרץ־ישראל.

די אויפנאַהמע איז געשלאָסען געוואָרען מיט'ן אָפּשפּילען דעם פּוילישען הימן און „התקוה". צום מאַרשאַל פּילסודסקי זענען אַרויסגעשיקט געוואָרען עטליכע גראַטולאַציע־דעפּעשען.

רעוואלוציע אין מאנאקא

פּאַריז, 20. (אַטע) פון דער הויפּט־שטאָט פון מאָנאַקאָ, מאָנטע קאַרלאָ טיילט מען מיט, אין מאָנאַקאָ האָט זיך אָנגעהויבען אַ שטילע רעוואָלוציאָנערע בעוועגונג. אַ גרויסע פערזאַמלונג האָט בעשלאָסען צו צווינגען דעם פירשט־רעגענט לודוויק דעם 2־טען, אַז ער זאָל אַבדיקירען, אַ נייער רעגענט וועט אויסגעקליבען ווערען אויף 6 חדשים פּראָבע.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן און א. קאָמפּאַניעץ.

אנשעל שאר'ס אמעריקאנער יודיש טעאטער
גאַסטראָלען פון די וועלט־בעריהמטע דארא וויסמאן און אנשעל שאר

פרייטאג, דעם 22־טען און שבת, דעם 23־טען, 9 אין אָוונד
דער גרעסטער אַמעריקאַנער שלאַגער — דאָס שטיק, וואָס האָט אַלעמען איבעראַשט!
דאַרא וויסמאַן אין איהר נייער קינסטלערישער קרעאַציע
די שלאנג אין גן־עדן

שבת, 4 נאָכמיטאָג גרויסע היסטאָרישע אָפּערעטע צו פּאָפּולערע פּרייזן
קעניג אחשורוש
רעטע פון א. גאָלדפאַדען.

זונטאג, דעם 24־טען, 9 אָוו. די שלאנג אין גן־עדן
די הכנסה געהט פאַר דער פּסח־אַקציע פון „תומכי אורחים"

מאנטאג, דעם 25 טען, 9 אין אָוונד צו פּאָפּולערע פּרייזען
אויפ'ן פערלאַנג פון פּובל. דאַרא וויסמאַן נאָך 1 מאָל אַלס
די מאמע דער וועלט

דינסטאג, דעם 26 טען, 9 אָוונד לכבוד פּורים! 2 פאָרשטעלונגען פאַר איין בילעט
1) די גרויסע היסטאָרישע אָפּער. פון א. גאָלדפאַדען „קעניג אחשורוש"
2) דאַרא וויסמאַן וועט אויפטרעטען צום ערשטען מאָל אַלס
„די שכור'טע" אַ טראַגי־קאָמעדיע אין 1 אַקט. ספּעציעל געשריבען פאַר דאַרא וויסמאַן פון אנשעל שאר.

מיטוואָך, דעם 27 טען, 9 אָוונד דאַרא וויסמאַנ'ס גרעסטער שלאַגער
ווייב און געליבטע
די הכנסה געהט לטובת דער געזעלשאַפט „לינת הצדק".

ס'נעמט אַנטייל (לויט א. ב.) פרויען: בעזמאַן, באָריסאָווע, מאַכאַראָווסקאַ, נערה, פאָדערמאַן, קאָרעני, קאָמפּאַניעץ. מענער: אריעל, אייזענבערג, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, מאָטקאָוו, נייהויז, פּאָלאַנסקי, ישראל קאָמפּאַניעץ, ראַבינאָוויטש, ראַקאָוו.
רעזשיסער: מ. ארנוואלד. מוזיק. לייטער: ל. זעלמאן. בילעטען צו בעקומען ביי דער קאַסע.

אנאנס!!! די נאָהנטסטע פּרעמיערע־דער שלאַגער פון אַלע אָפּערעטען פון דאַרא וויסמאַן און אנשעל שאר אנאנס!!!
„זיין יודיש מיידעל" מיט 25 נומ' מוזיק, שענער באַלעט, נייע דעקאָראַציעס, ספּעצ. קאָסטיומען, הערליכע עפעקטען.

קוואַליפי־צירטע הערען = שניידער =
ארבייטער
ווערען זאָפאָרט געברויכט
ביי מ. נאגעל, פיעטריקאווער 56
טעלעפאָן 61־80.
1609

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאַך איך בעקאַנט מיינע ג' קונדשאַפט, אַז איך בין אַרויסגעטרעטען פון שותפות און אַליין ערעפענט אויף קאנסטאנטינער 46, א פיש־געשעפט
וואָס וועט שטענדיג זיין פערזעהן מיט אַלע סאָרטען לעבעדיגע און טויטע פיש צו קאָנקורענץ־פּרייזען.
מיט אכטונג ש. גליקסבערג,
קאנסטאנטינער 46.
5095

אַ הערצליכען מזל טוב ווינשען מיר אונזער וויצע־פּרעזעסין פייגע קריזע צו די תנאים פון איהר געליבטען בן־יחיד מנחם מענדל קריזע מיט פרל. חנה קאלסקי.
גלייכצייטיג ווינשען מיר דעם יונגען פּאָר, אַז זייער צוקונפטיגער לעבענס־וועג זאָל מיט שלום און רוהע בעצירט זיין.
די פערוואַלטונג פון „תומכי עניים"
ביי דעם גרינעם מאַרק 7.
0609

מזל־טוב ווינשען מיר אונזער חשוב'ען פּרעזעס פון פעראיין „עזרת אחים"
ה' לייבל קאץ מיט זיין פרוי דארעלע
צום געבורט פון זייער ליב טעכטערל.
זאָל זי גליקליך און גרינג דערצויגען ווערען!
דוד עקערמאן יעקב בארושיקאווסקי,
ברוך מארגאלין, שלמה גאלדבערג.
5360

יאר ג.
21 מערץ 1929

„נייער פאלקסבלאט"

יאר ג
21 מערץ 1929

הונגער
און תכלית-פאליטיק

אלץ איז ביי אונז מאדע. די וויכטיגסטע און שווערסטע ערשיינונגען פון יודישען לעבען ווערען ביי אונז בעהאנדעלט לויט די פארערונגען פון דער נייעסטער מאדע. די מאדע פון היינטיגען סעזאן הייסט „תכלית", אדער ווי מען האט עס נאך נישט לאנג צוריק גערופען „קאנסטרוקטיווע הילף".

אלע זענען געווארען פילאנטראפיש־ווירטשאפטליך, וואס מען רעדט און וואס מען פלאנעוועט אין אמעריקא מכח און פאר די יודען אויף יענער זייט ים, מוז היינט צו טאג טראגען דעם כאראקטער פון „גרונטאוונער" ארבייט. מיט א בליק ווייט אין דער צוקונפט — „אונטער דעם געזיכט־פונקט פון אייביגקייט".

דער קאנפליקט צווישען געגענווארטיגע נויטען און צוקונפט־תכליתים, איז נישט ניי און איז נישט איינענטימליך פאר יודען אליין. יעדע רעגירונג יעדער שטאט האלט שטענדיג די וואג־שאל פון געגענווארט און צוקונפט אין איהרע הענט און היט זיך נישט צו לאזען איין זייט אריבערוועגען. ביי אונז יודען האט א לאנגע צייט עקזיסטירט א טיפע געזעלשאפטליכע — מען קאן זאגען — קלאסען־שפאלטונג לויט דער דאזיגער ליניע. די רייכע, בורזשואזע יודען, די וואס פערמאגען גרויסע קאפיטאלען, האבען ביז נישט לאנג צוריק געגעבען דעם פארצוג צו מאמענטאנער הילף. פילאנטראפען זענען זיי, און צדקה, סיי פאר די נאהענטע און סיי פאר די ווייטע, איז געווען זייער אידעאלאגיע. פערקעהרט אבער די ראדיקאלע פארשטעהער און אידעאלאגען פון די ארבייטער־מאסען זיי האבען שטענדיג זיך ארומטראגען מיט ווייטע פלענער און געשאפען „טעאריעס".

אין די יאהרען פון דער מלחמה און באלד נאך דער מלחמה, האט די צדקה־אידעאלאגיע געזיגט אויף דער גאנצער ליניע. די ראדיקאלע טעארעטיקער גופא זענען מייסטענס געווארען פראקטישע „כלל־טוער", בעוואגער פון די ברענענדע נויטען, לייט פון „אורט", „אזע" און דאס גל. די קאלאניזאציע אין רוסלאנד איז אונטערנומען געווארען מיט דעם פולען גלויבען, אז עס איז א באלדיגע הילף פאר גרויסע מאסען. און דאס זעלבע איז אויך געווען מיט פאלעסטינע: 51 פראצענט יודען אין דער נאהאנטסטער צוקונפט. איז געווען דער קריגס־רוף פון די רעוויזיאניסטען. 50 ביז 70 טויזענד יודישע חלוצים און פון אלערליי „עליות" — דאס פראגראם פון די „געמעסיגטע" ציוניסטען.

היינט האט זיך א דרעה געטון דאס רעדעל אין דער פערקעהרטער ריכטונג. און ווי געוועהנליך ביי אונז, זיך א דרעה געטון ראדיקאל, צוקונפט־מוזיק איז געווארען אלץ; געגענווארט־ארבייט — גארנישט.

און עס רופען די פארשטעהער פון די ליידענדע, אין נויט און דחקות־אויסגעהונגערטע יודישע מאסען; שליסט נישט אפ די באלדיגע הילף! אונזער לאגע איז געווארען נישט בעסער נאר ערגער, סיי אין פוילען. סיי אין רוסלאנד, סיי אין ליטע, סיי אין בעסאראביען. מיר קאנען נישט איבערגעלאזט ווערען אויף אונזערע אייגענע אויסגעשעפטע מיטלען, מיר קאנען נישט אנגעהן מיט קיינע געזעלשאפטליכע ארבייטען מיט אונזערע אייגענע אויסגעמאטערטע כוחות! אומזיסט די געשרייען: די מאדע הייסט היינט „תכלית־פאליטיק".

אבער אט האבען זיך אין די סאמע לעצטע טעג גענומען הערען נאך אנדערע, פיל שרעקליכערע טענער: מיר הונגערען! מיר געהען־אויס פון הונגער!

די אלע געשרייען זענען אבער נאך נישט דערגאנגען צו די הערצער, נאך נישט אריינגעדרונגען אין די נשמות פון די אמעריקאנער יודען, נישט פון די רייכע און נישט פון די ארימע.

אבער צי דאס איז היינט אין דער מאדע אדער נישט, צי עס שטימט מיט דעם ראדיקאלען שלחן־ערוך — זאל דא אפען און קלאר געזאגט ווערען, אז דאן, ווען גאנצע טיילען פון יודישען פאלק שיקען צו אונז פערצווייפעלטע הילפס־געשרייען: „מיר געהען־אויס פון הונגער!" — טאר די יודיש־אמעריקאנישע עפענטליכע מיינונג נישט בלייבען גלייכגילטיג און קאלט, נעבען די אלע „גרונטאוונע" טעטיגקייטען און תכלית־פראגען, מוז אין פאדער־גרונט ארויסגעשטעלט ווערען די פראגע: מאמענטאנע הילף פאר די יודישע הונגעריגע מאסען. דער פאקט, וואס דער הונגער הערשט אין בעסאראביע, אין ליטע, אין רוסלאנד, איז א „מכת־מדינה" און בעריהרט נישט נאר יודען אליין — מאכט די לאגע נאך ערנסטער, און אונזער פעראנטווארטליכקייט נאך גרעסער.

ט.

Dr. med. J. LUBICZ
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען.
[illegible] פון די פלייצעס און גלידער.
[illegible]
[illegible] 7–5 אין [illegible]

דאס הייליגע רעכט פון פאליטישע פערפאלגטע
פרעזידענט פון דייטשען רייכסטאג פאול לעבע וועגען אזיל-רעכט פאר טראצקי'ן

דער פארזיצער פון דייטשען רייכסטאג, דער סאציאל־דעמאקראט — פאול לעבע איז ארויסגעטרעטען אין „טעמפא" מיט אן ארטיקעל פאר ערלויבען טראצקין אריינצופאהרען קיין דייטשלאנד.

אין זיין ארטיקעל בעווייזט לעבע, אז עס האנדעלט זיך נישט וועגען טראצקין, נאר וועגען פרינציפ פון אזיל־רעכט. לעבע ברענגט ביישפילען פון די פעראייניגטע שטאטען און ענגלאנד, וועלכע האבען ערטיילט אזיל־רעכט די דייטשע, אונגארישע, איטאליענישע און אנדערע רעוואלוציאנערען, וועלכע זענען פערפאלגט געווארען אין זייערע היימאטס־לענדער. קארל שורץ, לודוויג קאשוט, מאדזיני, ענגעלס — די אלע האבען בעקומען די מעגליכקייט אריינצוטראגען אין דער געשיכטע פון דער מענשהייט די אוצרות פון זייער גייסטרייכער ארבייט א דאנק דעם אזיל־רעכט.

אין לאנדאן האבען זיך געפיהלט גלייך זיכער די דייטשע רעוואלוציאנערען, פראנצויזישע מאנארכיסטען, איטאליענישע אנארכיסטען און אפילו די אנפיהרער פון דער רוסישער טעראריסטישער פארטיי, צווישען זיי אויך כאלטורין, וועלכער האט געפרובט דערהרג'ענען דעם קייזער אלעקסאנדער דעם 2־טען. קראווטשינסקי־סטעפניאק, וועלכער האט דערהרג'עט דעם זשאנדארם מעזענצעוו, דער סאציאל־רעוואלוציאנער קארפאוויטש, וועלכער האט דערהרג'עט דעם מיניסטער באגאליעפאוו א. ד. גל.

לעבע דערמאהנט דאן ווי אין יאהר 1848, ווען די רוסישע רעגירונג האט געשטעלט טערקיי אן אולטימאטום, אז זי זאל ארויסגעבען די רוסישע פאליטישע עמיגראנטען און ווען טערקיי האט זיך אפגעזאגט דאס צו טון — האט לארד פאלמערסטאן ערקלערט אין פארלאמענט, אז ענגלאנד איז גרייט צו שיקען איהר פלאט אויף צו שיצען דאס אזיל־רעכט, וועלכעס איז הייליג ביי אלע קולטור־פעלקער.

נישט נאר ענגלאנד, נאר פראנקרייך האט נישט געוואגט צו בעגרעניצען דאס אזיל־רעכט און די צייטען, ווען זי איז געווען מיט א סך אפהענגיג פון איהר קרעדיטאר און פערבינדעטען — רוסלאנד, הונדערטער רוסישע רעוואלוציאנערען פון פערשידענע שאטירונגען האבען געוואוינט אין פראנקרייך און מיט ווארט און פעדער אנטייל גענומען אין דעם פראנצויזישען פאליטישען לעבען. צווישען זיי איז אויך געווען טשיטשערין, און טראצקי האט בעת דער וועלט־מלחמה ארויסגעגעבען אין פאריז א רוסישע צייטונג „אונזער ווארט" מיט א קלאר אויסגעדריקטער אנטי־מיליטאריסטישער טענדענץ.

אלס צענטער פון דער פאליטישער עמיגראציע האט א לאנגע צייט געדינט די שווייץ. דא האבען זיך בעזעצט און געארבייט די צענטראל־קאמיטעטען פון אלע רוסישע רעוואלוציאנערע פארטייען. דא האט ארויסגעגעבען לענין זיינע צייטונגען, דא האבען געפונען א דאך איבערן קאפ דער גרעסטער טייל פון די קאמוניסטישע אנפיהרער, און ווען עס האט זיך איינגעגעבען איינמאל זיך צו דערשלאגען, אז מען זאל ארויסגעבען א רעוואלוציאנער, וועלכען מ'האט בעשולדיגט אין קרימינעלען פערברעכען, האט די פערהעלטנישמעסיג שוואכע שווייץ געשטעלט דעם מעכטיגען רוסלאנד א בעדינג, אז דער רעוואלוציאנער זאל גע'משפט ווערען ביי אפענע טירען און שטרענג לויט'ן געזעץ. דערמיט זענען דער רעוואלוציאנער מיט זיינע מיטהעלפער געראטעוועט געווארען פון די הענד פו'ם תליון.

ווען א שווייצארישע שיף אויף וועלכער עס האבען זיך געפונען פראנצויזישע עמיגראנטען, האט געדארפט זיך אפשטעלען אויף דער זשענעווער אופער אין א פראנצויזישען האפען און אויף דער שיף זענען ארויפגעקומען פראנצויזישע זשאנדארמען ארעסטירען די עמיגראנטען, האט דער קאפיטאן נישט לאנג געטראכט און אויפגעהויבען די טרעפלעך פון שיף און ערקלערט, אז די שיף איז א שטיק שווייצארישע טעריטאריע, אויף וועלכער מען קען נישט דערלאזען קיין ארעסטען.

— אין אונזערע טעג — ווייזט אן לעבע — איז דאס אזיל־רעכט אין פיל פון די דערמאהנטע לענדער בעדייטענד בעגרעניצט און אפילו אפגעשאפט.

לעבע רופט אבער די דייטשע רעפובליק אונטערצושטיצען די טראדיציע פון אזיל־רעכט און ווייזט דערביי אן דערויף, אז דייטשלאנד האט נישט אפגעזאגט אין דעם רעכט די פערפאלגטע רוסישע מאנארכיסטען. א חוץ דעם געפינען זיך און עס האבען זיך געפונען אין די דייטשע קור־ערטער א סך הויכגעשטעלטע סאוויעטישע פערזענליכקייטען, וועלכע היילען זיך אין דייטשלאנד. צווישען זיי געפינט זיך שוין כמעט א יאהר צייט אונטער בערלין אין א קור־ארט אויך טשיטשערין.

לעבע רעכענט, אז עס איז נישטא קיין גרונד אפצוזאגען טראצקין אין דעם אזיל־רעכט, און ער רעכענט אזוי נישט אויס סימפאטיע צו טראצקים פערזאן, אדער צו זיינע אידעען, נאר אויס אכטונג צו דעם רעכט פון א מענשען אויף פאליטישער פרייהייט.

די פראגע וועגען א וויזע פאר טראצקין קיין בערלין, וועט זיך אבער ווארשיינליך, לעזען נישט אויפ'ן גרונד פון די הויכע פרינציפיעלע אויספיהרונגען פון לעבע, נאר לויט די רעאלע בעציהונגען צווישען ווילהעלם־שטראסע און קרעמעל.

די „גאליציאנער געפאהר" און דאס פוילישע יודענטום

אין „מארגען־זשורנאל" לייענען מיר:

פעלקער און ראסען האבען זיך געוועהנליך זייערע געפאהרען, וואס ווארפען אויף זיי אן א כסדר'דיגען פחד און לאזען זיי נישט שלאפען קיין נעכט. אט, למשל, זעהט די ווייסע ראסע אין איהרע קאשמארען א „געלע סכנה", וואס האלט זיך אין איין דערנעהענטערען און אין איין וואקסען. די אמעריקאנער זענען א חוץ דער געלער נאך געבענשט מיט א „שווארצער" געפאהר. אין איראפא האט זיך יעדעס שטיקעל מדינה א פאר „געפאהרען" וואס שטרעקען איבער די פערשידענע גרעניצען אריבער זייערע לאנגע, געשפענסטערהאפטע הענד, און וועלכע מען גיט זיך כסדר מיה צו פערטרייבען מיט דעם קריגערישען קלאנג פון שווערדלעך און פון שפארען.

מיר יודען זענען אין דער הינזיכט פון געפאהרען געווים נישט ארימער פון אנדערע פעלקער, אפילו פון די גרעסטע און שטארקסטע. און פונקט ווי יענע האבען אויך מיר א חוץ דער שפארעווידיגער צאהל פון ווירקליכע געפאהרען, וואס לויערען טאקע אויף אונז פון אלע זייטען, א היבש ביסעל איינגערעדטע סכנות.

צו דעם דאזיגען מין מוז צוגערעכענט ווערען די „גאליציאנער געפאהר", וועגען וועלכער איהר הערט איצט גאנץ אפט רעדען צווישען קרוינפוילישע און ליטווישע יודען אין דעם ניי־געבוירענעם פוילען. די דאזיגע יודען, וואס האבען געהאט דאס גליק אדער דאס אומגליק צו קומען אויף דער וועלט אלס נישט־גאליציאנער, רעדען וועגען דער „גאליציאנער געפאהר" אינ'ם זעלבען טאן, אין וועלכען, להבדיל, די גוים רעדען וועגען א „יודישער געפאהר", ווייסע וועגען א שווארצער אדער געלער געפאהר, דייטשען וועגען פראנצויזישער און פראנצויזען וועגען דייטשער.

אז גאליציאנער זענען נישט בעזונדערס בעליבט צווישען די איבריגע טיילען פון יודענטום איז איינענטליך שוין א גאנץ אלטע געשיכטע, אז דאס איינגערעדעניש וועגען זייער נידעריגקייט איז פונקט אזוי אונגערעכט און אונבעגרינדעט, ווי, למשל, די גוי'אישע לעגענדע וועגען יודישער מינדערווערטיגקייט. פון דער אנדערער זייט איז אבער אונפערמיידליך, אז פערשידענע טיילען פון איין און דעם זעלבען פאלק זאלען אין פערשידענע הינזיכטען זיך אויסצייכענען מיט געוויסע בעזונדערע מעלות און חסרונות — און דאדורך ווירקען צו ביסלעך פרעמדארטיג איינס אויף דאס אנדערע. אפילו מיטגלידער פון איין און דערזעלבער משפחה פערטראגען זיך נישט תמיד בעסער און אפט אפילו א היבש ביסעל ערגער ווי ווילד פרעמדע, אבער פון רעסטוועגען מוז דאך זיין עפעס א גרעניץ צו אזא מין צושטיקעלטקייט. בפרט איז דאס נאריש, אומגערעכט און געפעהרליך ביי אזא פאלק ווי מיר יודען. מיר, וואס מיר טראגען זיך ארום מיט כסדר'דיגע פרעטענזיעס צו דער ארומיגער נישט־יודישער וועלט צוליב די פערשידענסטע מינים פון אפגרעניצונגען מיט וועלכע מיר בעגעגענען זיך פון זייער זייט. מיר, וואס האלטען זיך אין איין בעקלאגען אויף א „נומערוס קלאוזוס" אויף די פערשידענסטע געביטען פון אונזער פערצווייגטען גלות־לעבען, מיר וואלטען געדארפט זיין די לעצטע צו שאפען וואסערען נישט איז נומערוס קלאוזוס אין אונזער אייגענער סביבה, בנוגע צו איינצעלנע טיילען פון אונזער אייגענעם פאלקס־קערפער.

פון דעם אמת קען מען נישט אוועקגעהן — איהר טרעפט טאקע היינט דעם גאליצישען יודען אין א גרויסער צאהל אויף די וויכטיגסטע פאזיציעס פון דעם יודישען לעבען אין דעם ניי'עם פוילען. אין פוילישען סיים זענען די גאליציאנער דעפוטאטען א מאכט, אהן א פערגלייך שטארקער ווי מיט בלויז איינינע יאהר צוריק. אין יודישען שול־וועזען שפילט דער פון גאליציען שטאמענדער לעהרער א גאר וויכטיגע ראלע אויב א געצעהלטע פאר יודען געפינען זיך נאך אויף א מלוכה שטעלע, סיי אלס לעהרער, סיי אלס באהן־בעאמטע וכדומה. דאן זענען עס אין דעם רוב פאל גאליצישע יודען. אין דער פיהרערשאפט פון די יודישע פארטייען און פארטייעלעך, מיט וועלכע דאס פוילישע יודענטום איז מעהר געבענשט ווי יעדער אנדערער יודישער קיבוץ, שפילען א סך גאליציאנער די ערשטע פידעל. היינט וואו איז די ליטעראטור, די פרעסע, געביטען אויף וועלכע ביז פאר דער מלחמה האבען בלויז יחידי סגולה פון צווישען די גאליציאנער בעוויזען אריינצודרינגען ביז אויף דעם סאמע אויבען־אן? איז דארט אויך היינט אזא יקרות אויף גאליציאנער? ס'הויבט זיך גאר נישט אן. א פאר גאליציאנער בלויז האבען געמאכט א גאנצע איבערקעהרעניש אויף די דאזיגע געביטען, און איצט שטעהן זיך אלץ מעהר גאליציאנער און פערכאפען „ערטער", און טון אויף מעשים, און די נישט־גאליציאנער לעבען איבער פחדים צוליב דער גאליציאנער אינוואזיע. דער ליטעראטען־ און זשורנאליסטען־פעראיין אין ווארשא איז רעארגאניזירט געווארען און ווערט אנגעפיהרט פון א גאליציש־יודישען דיכטער, וואס איז דווקא נישט קיין שלימזל'ניק אין אזעלכע טרוקענע זאכען ווי אדמיניסטראציע, בוכפיהרונג, ארגאניזאציע און דאס גלייכען, דורך גאליצישער איניציאטיווע איז געשאפען געווארען א גרויסע טעטיגקייט אויף דעם געביט פון יודישע רעפעראטען אויף דער פראווינץ. ד"ר באלאבאן און ד"ר שיפער, די צוויי בעריהמטעסטע יודישע היסטאריקער אין פוילען, זענען גאליציאנער. אויף דעם כסא הרבנות אין ווארשא און אין לאדז זיצען בעריהמטע גאליצישע געלעהרנטע. דער בעסטער יודישער קענער פון טעאטער, דער אממייסטען ערנסטער און פילזייטיג געבילדעטער ד"ר ווייכערט אין ווארשא איז א גאליצישער, בעל חלומות, פון וועלכען דאס יודישע טעאטער וואלט געקענט נאך מעהר האבען גענוצט, ווי עס האט ביז איצט מענשען איינצושפאנען אין דער ארבייט אויף אנגענעהמט, ווען עס וואלט פערשטאנען דעם דאזיגען אמת.

יא, מען מוז צוגעבען, די געפאהר איז גרויס, „גאליציאנער עליך, פויליש יודענטום"! די גאליצישע אינטעליגענץ, ביז איצט איינגעשפארט אין די ענגע גרעניצען פון גאליציש־יודישען לעבען, האט זיך א לאז געטון איינצונעהמען דעם פרייטערען שטח, וועלכען דאס פעראייניגטע פוילען בעהערשט איצט. אבער דערין איז, דאכט זיך, פארט קיין שום בייז נישט פערהאנען. עס קומט דאך אלץ ארויס לטובת דער בעסערער, שטארקערער ענטוויקלונג פון יודישע ווערטען, פון א קולטורעלען לעבען פון דעם פוילישען יודענטום. פוילען בעזיצט פארט נישט קיין אנדער פראווינץ, וואו יודען זאלען פון פריהערע יאהרען אן האבען גענאסען אזוי פיל פרייהייט און אזא פרייען צוטריט צו בילדונג, ווי גראד דאס "פערשאלטענע" שטיקעל גאליציע, און אויב אין אנדערע פראווינצען האבען יודען ווי עס איז יא זיך דערשלאגען צו א שטיקעל עדוקאציע או דורכגעשטופט זיך דורך גימנאזיעס און אוניווערזיטעטען, דאן זענען דאס געווען רוסישע גימנאזיעס און שווייצארישע אדער דייטשע אוניווערזיטעטען, און אזא אויסבילדונג בעפעהיגט נישט צו פערנעהמען פאזיציעס אין דעם נייעם פוילען, וואו אפילו א יודישער קולטור־טוער קען זיך נישט איינגאנצען בעגעהן אהן דער קענטעניש פון דער קולטור פון דעם לאנד, און וואס מעהר ער בעזיצט דערפון, אלץ ברייטערע מעגליכקייטען עפענען זיך פאר איהם. עס איז דעריבער פערשטענדליך, אז די אמאליגע עסטרייכישע דאקטוירים, לעהרער, און קולטור־טוער, און אפילו די היינטיגע אבסאלווענטען פון גאליצישע הויכשולען, זענען אממייסטען געזוכט סיי אין קרוין־פוילען, סיי אויף די קרעסען, די פראווינצען וואס געפינען זיך ביי די סאמע גרעניצען פון דעם לאנד.

עס איז אויך נישט קיין בעזונדערער חידוש, וואס אפילו אויף אזעלכע געביטען, וואס האבען צו טון אויסשליסליך מיט יודישער קולטור, ווי יודישיסטע שול־וועזען, יודישע פרעסע און ליטעראטור, זענען גאליציאנער ארויס אין די פאדערשטע רייהען. זיי רעפרעזענטירען סוף כל סוף א גרויסען טייל פון דעם יודענטום אין פוילען, און עס איז בלויז א נאטירליכע און גאנץ געזונדטע ערשיינונג, אז דער דאזיגער טייל בעשאפט דעם ענטשפרעכענדען פראצעס פון רעפרעזענטאטיווע־כוחות אין דער אלגעמיינער רענעסאנס־בעוועגונג פון דעם פוילישען יודענטום און פון דעם אלוועלטליכען יודענטום בכלל.

די, וואס שרעקען זיך אזוי פאר דער היינטיגער גאליצישער אינוואזיע, מעגען זיך איבעריגענס טרייסטען מיט דעם, אז דאס איז נישט די איינציגע, נישט די ערשטע אינוואזיע פון גאליציע אויף ברייטערען פעלד פון וועלט־יודענטום. געווען אמאל א השכלה בעוועגונג מיט דעם נאמען „חסידיזם", וואס האט גענומען זיין אנפאנג פון גאליציע און האט דא ענטוויקעלט זיינע סימפאטישסטע פארמען. גאליצישע אינוואזיעס, קען מען זאגען, האבען בכלל נישט אזא געפעהרליכע ווירקונג, און מיר יודען, מעהר ווי ווער נישט איז אנדערש, דארפען נישט פערגעסען אן דעם טיפען, קלוגען משל מיט דעם שטיין, וואס די בויער האבען פערווארפען... גאליציע ווערט נישט צום ערשטען מאל אן עקשטיין אין דעם בוי פון מאדערנעם יודענטום.

ש. יאקאב.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

21
דאנערשטאג
ט
אדר ב' תרפ"ט

מערץ
זון־אויפגאנג 5.47
זון־אונטערגאנג 5 43

דרינגענדע זיצונג פון דער קהלה־פערוואלטונג

ס'ווערט געשאפען א קאמיטעט צו העלפען די רוסישע יודען מיט מצות

(—) אויף דער פאדערונג פון 5 פערוואל־טונגס מיטגלידער איז נעכטען גערופען געווארען א דרינגענדע זיצונג פון דער קהלה פערוואלטונג. די זיצונג איז פארגעקומען אונטער'ן פארזיץ פון פרעזעס מינצבערג. די אונטערגעשריבענע אויף דער ווענדונג האבען פערלאנגט, אז עס זאל רע־ווידירט ווערען דער בעשלוס פון דער לעצטער פערוואלטונגס־זיצונג, אויף וועלכער ס'איז גע־וועהלט געווארען א קאמיסיע פון 6 פערזאן אדורכצופיהרען די פסח־אקציע.

דאזאר זעלמאנאוויטש איז שארף ארויסגע־טרעטען געגען רעווידירען דעם בעשלוס. ער ווייזט אן אז די כוונה פון דער „אגודה" איז, אז די ארבייטער־פארשטעהער זאלען נישט זיין פערטרעטען אין דער קאמיסיע און זאלען נישט קענען קאנטראלירען איהר ארבייט. אויך דאזאר ציטרינאווסקי ווייזט אן, די מעהרהייט וויל פער־קלענערען די קאמיסיע נאר מיט'ן צוועק, צו קע־נען טון בעת דער פסח־אקציע וואס זי וועט נאר וועלען.

דער פארשלאג וועגען רעווידירען דעם בע־שלוס ווערט אנגענומען. צוליב דעם בעשלוס פער־לאזען די ארבייטער־פרנסים די זיצונג.

דאן טראגט פרנס ניימאן אריין א פארשלאג, אז די קאמיסיע זאל בעשטעהען פון 7 פערזאן.

וויצע־פרעזעס בערגער לעגט פאר, אז די קאמיסיע זאל בעשטעהען נאר פון 5 פערזאן.

דער פארשלאג פון וויצע פרעזעס בערגער ווערט אנגענומען, אין דער קאמיסיע ווערען גע־וועהלט 3 פערזאן פון דער מעהרהייט: פרעזעס מינצבערג, וויצע־פרעזעס בערגער און יוזעפא־וויטש, 1 אומפארטייאישער און 1 ציוניסט. די נעמען פון די לעצטע צוויי וועלען די פראקציעס ערשט מיטיילען.

דאן איז בעטראכט געווארען דער פארשלאג וועגען שאפען א קאמיטעט צו העלפען די רוסישע יודען מיט מצות אויף פסח. פרעזעס מינצבערג ערקלערט, אז ס'איז אנגעקומען א דעפעשע פון דער ווארשאווער קהלה־פערוואלטונג וועגען אנ־טיילנעהמען אין דער אקציע. די קהלה האט גע־ענטפערט, אז זי האט בעשטימט 5000 קילא מצות פאר די רוסישע יודען, אויף דעם איז געקומען אנ'ענטפער, אז מ'זאל שיקען געלד אין דעם צענ־טראלען קאמיטעט קיין אויסלאנד און נישט קיין מצות, ווייל קודם כל זענען די מצות אין אויסלאנד ביליגער און דאן איז דער טראנספארט פון פוילען זעהר בעשווערט.

אויך איז אנגעקומען א דעפעשע פון ליובא־וויטשער רבי פון ריגא, דער רבי בעט צו ארגא־ניזירען א שנעלע אקציע אויף מצות פאר די רוסישע יודען. נאך א לענגערער דיסקוסיע ווערט בעשלאסען, אז די קהלה זאל אויף שבת אין אווענט צוזאמענרופען א קאנפערענץ פון קהלה־פערוואל־טונג, אלע פראקציעס אין דער קהלה. „דאברא־טשינאשטש", רעטונגס־קאמיטעט, בני־ברית־לאושע און פרעסע וועגען שאפען א קאמיטעט צו העלפען די רוסישע יודען מיט מצות.

פון מאגיסטראט

לאוניק קוק פערטרעט דעם וויצע־פרעזידענט ד"ר וויעלינסקי

(מ) דורך דער צייט, וואס דער וויצע־פרעזי־דענט ד"ר וויעלינסקי געפינט זיך אין אורלויב, ווערט ער פערטרעטען דורכ'ן לאוניק פון שטייער־אמט קוק.

לאוניק קוק נעהמט אן אינטערעסאנטען אין שטייער־אמט יעדען מאנטאג, מיטוואך און פרייטאג פון האלב 11 ביז האלב 1 און אין פער־טרעטונג פון וויצע־פרעזידענט וויעלינסקי — אין פרעזידיום פון מאגיסטראט טעגליך פון 1 ביז 3 נאכמיטאג.

וועגן מעלדען מיליטער־פערזאנען

(2) עס איז פעסטגעשטעלט געווארען א נייע פראצעדור וועגען מיליטער־פערזאנען, וועלכע דארפען זיך מעלדען. לויט דעם נייעם פראצעדור וועלען די מעלדונגען קענען אויסגעפיהרט ווערען נישט פערזענליך, נאר שריפטליך דורך ספעציעלע פארמולארען דורכ'ן זשאנדצע פון הויז. ביי א צייטווייליגען ארויספאהרען דארף מען זיך נישט אויסמעלדען און איינמעלדען.

פראצעסען אין ארבייטס־געריכט

(2) אין ארבייטס־געריכט פליסען אלס מעהר אריין אנקלאגעס פון ארבייטער אויף זייערע ארבייטסגעבער.

אויף דער בעשולדיגונגס־באנק זענען נעכטען געזעסען די פארשטעהער פון דער פירמע האק און הערשקאוויטש, בעשולדיגט דורכ'ן ארבייטער אייזענבערג אויף 656 זלאטעס. דאס געריכט האט צוגעמשפט דעם ארבייטער די סומע מיט 10 פראצענט פונ'ם 28. יאנואר, 50 זל. געריכטס־קאסטען און 15 זל. פאר פיהרען דעם פראצעס.

ווייטער האט ה' רודאלף זיידעל איינגעקלאגט די פירמע אדאלף מייסטער אויף 2000 זלאטעס פאר א חודש גאזשע. דאס געריכט האט איהם צוגעמשפט די סומע מיט 10 פראצענט פונ'ם 17. יאנואר, 120 זל. געריכטס־קאסטען און 42 זל. פאר פיהרען דעם פראצעס.

די פירמע „דזשענטעלמאן" דארף בעצאהלען דעם אנגעשטעלטען 316 זל. מיט פראצענט, און דעם ארבייטער יאן יאנאווסקי 385 זל. מיט פראצענט און געריכטס־קאסטען.

אורטייל אין פראצעס וועגען סיסטעמאטישע גנבות

אין דער „ווידזעווער מאנופאקטור"

נעכטען ארום 3 א זייגער איז ארויסגעטרא־גען געווארען דער פסק דין געגען די בעשולדיגטע אין סיסטעמאטישע גנבות, ארבייטער פון דער „ווידזעווער מאנופאקטור".

דער איניציאטאר פון דער אפערע הערמאן בונצלער איז פערמשפט געווארען אויף א יאהר מיט 8 חדשים טורמע, סטעפאן קאלטוניק און סטעפאן סטיטשען — צו אנדערטהאלבען יאהר טורמע, וואנדא יעקעל — 8 חדשים, עממא הער־מאן, מארטא העקערט און יוליוש וויטקע — צו 6 חדשים יעדער.

פון וואנען וועט דער מאגיסטראט נעהמען געלד

אויף אויספערטיגען די קאנאליזאציע־ און וואסער לייטונגס־איינריכטונגען

ס'איז נאך נויטיג א סומע פון 172 מיליאן זלאטעס

אין צוזאמענהאנג מיט די פעריאדישע צייטונגס ידיעות וועגן די בעמיהונגען פון לאדזשער מאגי־סטראט צו שאפען א הלואה אויף אויסצופערטיגען די וואסערלייטונגס־ און קאנאליזאציע־איינריכטונ־גען, איז צוזאמענגערופען געווארען דורכ'ן מאגי־סטראט א פרעסע־קאנפערענץ. די קאנפערענץ איז געעפענט געווארען דורכ'ן לאווניק פון דער שטייער־אפטיילונג לאוניק קוק, וועלכער האט געגעבען פאל־גענדע ערקלערונגען:

די פראגע וועגען אויסבויען אין אונזער שטאט די קאנאליזאציע־ און וואסער־לייטונג־איינריכטונגען, ווערט שוין אין די לאדזשער זעלבסט־פערוואלטונגען בעהאנדעלט זייט איניגע צעהנדליגע יאהר. לאדז איז טאקע די איינציגע שטאט אין דער וועלט, וועלכע האט א בעפעלקערונג פון איבער 600.000 איינוואוי־נער און פערמאגט נאך אלץ נישט די נויטיגע איינ־ריכטונגען.

אויפ'ן לעצטען אינטערנאציאנאלען שטעט־צו־זאמענפאהר האט איינער פון די פראנצויזישע רעלע־גאטען געזאגט, אז קאנקורירען מיט לאדז אויפ'ן גע־ביט פון אנטי־סאניטארען צושטאנד קען נאר איין שטאט... אין אינדיען, וועלכע פערמאגט א האלבען מיליאן איינוואוינער און האט אויך נישט קיין קאנא־ליזאציע און וואסערלייטונג.

אין יאהר 1907 האט דער לאדזער פראוויזענט אנפערטרויעט דעם אינזשינער לינדלעי אויסצוארבײ־טען די קאנאליזאציע־פלאנען פאר לאדז. די פלא־נען זענען דאן אויסגעארבייט געווארען, אבער די רוסישע מאכט האט נישט געוואלט געבען די נויטיגע סומע פון איבער 10 מיליאן רובל אויף צו רעקען די אויסגאבען.

זייט דאן איז דער ענין געבליבען שטעהן אויפ'ן „טויטען"־פונקט און ערשט אין יאהר 1924 האט דער לאדזער שטאט־ראט אנגענומען אנ'איינשטימי־גען בעשלוס צוצוטרעטען צום פערווירקליכען די קאנאליזאציע־פלענער.

די אמאליגע אפאזיציע און איצטיגע מעהרהייט אין שטאט־ראט און מאגיסטראט האט אבער שוין פון אנפאנג אנגעוויזען, אז מ'דארף די נויטיגע ארבייטען דורכפיהרען וואס שנעלער און די נויטיגע פאנדען דארפען תיכף געשאפען ווערען.

די איצטיגע שטאט־ראט־מעהרהייט האט אין משך פון איהר קאדענץ אויסגעגעבען אויף קאנא־ליזאציע־צוועקען איבער 9 מיליאן זל. די דאזיגע סומע איז גענומען געווארען טיילוויז פון אייגענע פאנדען און טיילוויז פון דער 2.מיליאן דאלאר־הלואה, וועלכע די שטאט האט בעקומען פון „באנק גאספאדארסטווא קראיאווע". אין משך פון די לעצטע 4 יאהר איז אויסגעגעבען געווארען אויף קאנאליזאציע־צוועקען צוזאמען 28 מיליאן זל. פון וועלכע א טייל איז געבארגט געווארען ביי דער רע־גירונג און א טייל ביי דער „באנק גאספאדארסטווא".

דאס כסדר'דיגע ארבייטען מיט געבארגט געלד איז אבער פאר דער שטאט־פערוואלטונג זעהר שווער, מחמת די פראצענטער זענען פערהעלטניש־מעסיג גרויס. דאס פיהרען די ארבייטען פאר געלד פון אייגענע פאנדען — איז אבער לחלוטין אונמעג־ליך, ווייל די אויסגאבען פאר ד יאפטיילונגען: פאר סאציאלער הילף, געזונדהייטס־אמט, בילדונג־ און קולטור, זענען ביי דער איצטיגער טעטיגקייט שטארק געוואקסען און ס'איז דעריבער פאקטיש נישטא קיין געלד ווייטער צו פיהרען די קאנאליזאציע־ארבייטען.

פאר דער לאדזער שטאט־פערוואלטונג האט זיך דעריבער געשטעלט די ברענענדע פראגע פון געפינען געלד־מיטלען צו רעקען די איצט נויטיגע אויסגאבען: פאר דער ערשטער סעריע קאנאליזאצ־יע־ארבייטען — אנ'ערך 55 מיליאן זלאטעס; פאר דער צווייטער סעריע — איבער 51 מיליאן און פאר'ן אויספערטיגען די וואסערלייטונג — קנאפע 95 מיליאן זלאטעס. אלזא, אראפרעכענעדיג די שוין אויסגעגעבענע 28 מיליאן, דארף מען איצט נאך האבען א סומע פון 172 מיליאן זלאטעס, ביז אלע הייזער וועלען שוין האבען וואסער.

זוכענדיג אנ'אויסוועג צו דער לאגע, האט דער מאגיסטראט נאכ'ן דורכשטודירען די מערב־אייראָ־פעאישע ליטעראטור אין דער פראגע, פעסטגע־שטעלט, אז אומעטום האבען געדעקט די אויסגאבען אויף צו בויען די קאנאליזאציעס נישט קיין אנדערע ווי די ווירטסלייט אליין.

דעריבער האט דער מאגיסטראט אין הסכם מיט'ן ארט. 31 פון געזעץ וועגן צייטווייליגען רע־גולירען די שטאטישע פינאנצען, בעשלאסען צו בע־שטייערן די ווירטסלייט אויף אזא אופן: 6 פראצענט ברוטא הכנסה פון וואוין־הייזער; 10 פראצענט פון פאבריק־וואוין־הייזער; 12 פראצ. פון פאבריק־הייזער און 15 פראצ. פון פאבריקען, אין וועלכע ס'זענען איינגעארדנעט פארבערייען, וויסערייען און פון כעמישע אויסארבייטונגען. פו נלייריגע פלעצער זאלען די איינעגטומער צאהלען אנגעפערטען טאריף.

לייידער, אבער, קען נאך דער דאזיגער אופן פון בעשטייערן די ווירטסלייט נישט איינגעפיהרט ווערען, ווייל אויף די אפגעהאלטענע קאנפערענצען מיט דער וואיעוואדישער מאכט און אין אינערן־מיניסטעריום, האט מען דעם מאגיסטראט אנגעווי־זען, אז וועגן אנווענדען דעם ארט. 31 פון געזעץ קען נאך נישט זיין קיין רייד.

אין אינערן־מיניסטעריום האט מען אבער גע־נומען אבט די פאקטישע לאגע אין לאדז: די נויטיגקייט פון ווייטער פיהרען די קאנאליזאציע־אר־בייטען און דאס געבען ארבייט ארבייטסלאזע — און ס'איז ערלויבט געווארען צו העכערען דעם שטייער פון אומבעוועגליכע גיטער מיט 100 פראצענט, און אנצווענדען דעם ארטיקעל 174 פון בוי־געזעץ, אזוי, אז די ווירטסלייט מוזען דעקען די אויסגאבען פאר די רערען, וועלכע מען פערלעגט נאהענט און ארום די הייזער.

פון די דאזיגע איינקונפטען וועט די שטאט קענען האבען 4 און א האלבען מיליאן זלאטעס יעהרליך.

די לאדזער שטאט־פערוואלטונג וועט אבער איינגיכען דורך איהר פראווידענט, וועלכער איז א סיים־דעפוטאט און אויך מיט דער הילף פון אנדערע סיים־דעפוטאטען זיך בעמיהען, אז דער סיים זאל אננעהמען א ספעציעלען געזעץ, לויט וועלכען די קאנא־ליזאציע־ארבייטען אין לאדז זאל קענען פערענדיגט ווערען לויט'ן אנגעוויזענעם פלאן, ד. ה. לויט'ן מוסטער פון מערב־אייראפא.

נאך א גאנצע רייה פראגען פון די פערזאמעל־טע זשורנאליסטען, האט זיך ארויסגעשטעלט, אז אויב דער מאגיסטראט וועט האבען יעהרליך 8 מיליאן זלאטעס אויף קאנאליזאציע און וואסער־לייטונג־אר־בייטען וועלען די דאזיגע איינריכטונגען קענען פער־טיג ווערען אין 18 יאהר ארום.

א בוי־קאטאסטראפע

דער ווירט פון הויז פאלודניאווא 15 האט בעשלאסען צו פערגרעסערן די צאהל וואוינונגען אין זיין הויז אויפ'ן חשבון פונ'ם בוידעם, ד. ה. פונ'ם בוידעם מאכען וואוין־שטובען. נישט לאנג געקלערט, האט ער גערופען א בעל־מלאכה און מען האט אנגעהויבען מייסטרעווען אויפ'ן בוידעם. די „בוי־אונטערנעהמונג" האט זיך אבער געענדיגט זעהר טויטריג: ביי די ערשטע בעלקעס, וואס מען האט געפרובט אריינקלאפען אויפ'ן בוידעם האט זיך איינגעבראכען דער סופיט און אראפגע־פאלען אין דער וואוינונג פונ'ם לאקאטאר טער־קעלטויב אויפ'ן דריטען שטאק.

דער לאקאטאר טערקעלטויב און זיין לעהר־יונגעל איז על־פי־נס ניצול געווארען, עס איז זיי געלונגען בעצייטענס אפצושפרינגען אין א זייט.

דערווייל האט זיך די בוי־אונטערנעהמונג פון די בעלי־בתים פון הויז פאלודניאווא 15 פערענ־דיגט דערמיט, וואס דער לאקאטאר, דער שניידער טערקעלטויב, איז געבליבען אהן א דאך איבער'ן קאפ.

קרן קימת לישראל! לאדז.

פילהארמאניע־זאל, נארוטאוויטשא 20.

זונטאג, דעם 24. מערץ ד. י., 4 א זייגער נאכמיטאג קומט פאר

אגראנדיעזע פורים־פייערונג

דאס פראגראם נעמט ארום צוו. אנד.: 1) ערעפנונגס־רעדע, 2) כאר פון יודישען פרויען־גימנאזיום, 3) ארקעסטער פון 2־טען יודישען מענער־גימנאזיום, 4) „המלך אחשורוש"—אויסגעפ. דורך דעם דראמ. קרייז ביים גימנ. פון י. קאצענעלסאן, 5) „וואס וועט זיין, אז משיח וועט קומען"—אויסגעפ. דורכ'ן דראמ. קרייז פון 1. יוד. מענער־גימנאזיום, 6) בת חסידים ריטמישער טאנץ (פון „קבוץ גליות"), 7) „עם עלות השחר"—אינסצעניזאציע אויסגעפיהרט דורכ'ן דראמ. קרייז פון דער העברעאישער שולע "י ב נ ה", 8) סאלא־טענץ א. א.

5097

בילעטען צו בעקומען אין ביורא פון קרן קימת (צעגעלנ. 4) און אין טאג פון דער פייערונג—ביי דער פילהארמ.־קאסע.

DR. MED.

HENRYK KRYSZEK

אינערליכע קראנקהייטען (ספעצ. הערץ־קראנקה.)

איבערגעציגען

שענקיעוויטשא 53, טעל. 9-27

פערזענליכע דאָקומענטען פאַר די לאָדזער איינוואוינער

ווערן שוין אַרויסגעגעבען דורכ'ן מעלדונג-אַמט ביים מאַגיסטראַט

(מ) אין הסכם מיט דער פאַראָרדנונג פון אינערן-מיניסטער פון 29 נאָוועמבער 1928, האָט דער מעלדונגס-אַמט ביים מאַגיסטראַט (פּוסטע 13) אָנגעהויבען אַרויסגעבען פערזענליכע דאָקומענטען וועלכע מ'קען אַרויסנעמען טעגליך פון האַלב 9 פריה ביז האַלב 1 נאָכמיטאָג.

אַ פערזענליכען דאָקומענט קען בעקומען יעדער איינוואוינער פון לאָדז, וועלכער איז אין לאָדז געמעלדען.

כדי צו בעקומען אַ פערזענליכען דאָקומענט מוז מען האָבען פאָלגענדע דאָקומענטען:

1) אַ געבורט-מעטריקע אָדער אַן אויסצוג פון די ביכער פון שטענדיגע איינוואוינער.

2) אַ אידענטישקייט-צייגניש, וועלכע קען אַרויסגעגעבען ווערען אויסער דורך די פּאָליציי-קאָמיסאַריאַטען, אויך דורך יעדען עפענט'יכען אַמט, פעראיין אָדער אַרבייטס אונטערנעהמונג, אין וועלכען דער פּעטענט איז בעשעפטיגט. ס'איז אויך גענוג פאַרצושטעלען דעם ביז-אַהעריגען דאָקומענט מיט פאָטאָגראַפיע, אָבער וואָסער ס'איז אַנדערן דאָקומענט, וועלכער קען נישט מאַכען צווייפלען אין דער אידענטישקייט פון דער בעטרעפענדער פּערזאָן. אויסער דעם, דאַרף מען צו-געבען 2 פאָטאָגראַפיעס אָהן אַ היטעל אָדער הוט אין דער גרויס פון 4–5 צענטימעטער.

דער פערזענליכער דאָקומענט ווערט אַרויס-געגעבען אין עטליכע טעג אַרום נאָכ'ן אַריינגעבען די געהעריגע בעשייניגונגען און אויספילען אַ גע-העריגען פאָרמולאַר.

דער טערמין, ווען דער פּעטענט האָט צו קומען נאָכ'ן פערזענליכען דאָקומענט, ווערט באַלד אָנגעוויזען ביים איבערגעבען די בעשייניגונגען.

צוזאַמענפאָהר פון שול-קוראַטאָרען.

אויף דעם אַלגעמיינעם צוזאַמענפאָהר פון די שול קוראַטאָרען, וועלכער קומט פאָר אין וואַרשע אונטערן אָנפיהר פון מיניסטער שוויטאַלסקי — איז אַרויסגעפאָהרען דער לאָדזער שול-קוראַטאָר יעזשי גאַדאָמסקי.

א קינד טראַגיש אומגעקומען אונטער'ן טראַמוואַי.

(—) אויף קאָנסטאַנטינער גאַס נומער 16 איז די 6-יעהריגע זאָפיאַ גו אַלסקאַ אַרונטערגעפאַלען אונטער'ן טראַמוואַי פון וועלכען מען האָט אַפויפגענומען פון אונטער די רעדער אין אַ גוסס'דיגען צושטאַנד און אָפּגעפיהרט אַ היים אויף אַנראַדאָווע 18, וואו עס איז באַלד געשטאָרבען.

היינט טרעט אויף פויערמאַן אין פילהאַרמאָניע

היינט, דאָנערשטאָג 8.30 אָוונד טרעט אויף אין פילהאַרמאָניע זאַל מיט איין און איינציגען קאָנצערט דער וועלט-בעריהמטער יודישער וויאָ-לאָנטשעליסט פון וויען, עמנואל פויערמאַן.

דער איבענדערמאָנטער קינסטלער וועט אויספיהרען די שענסטע פערל פון וויאָלאָנטשעל-רעפּערטואַר. איבעראַל ווי דער קינסטלער טרעט אויף ווערט ער וואַרם אויפגענומען סיי פון פּובלי-קום און סיי פון דער קריטיק. אויך אין לאָדז ווערט זיין קאָנצערט ערוואַרט מיט גרויס שפּאַנונג און וועט זיכער אַדורך מיט אַ ריזיגען ערפאָלג.

ווער ווייסט?

אַ יונגערמאַן אין עלטער פון 27 יאָהר, אַ שלאַנקער, אַ שוואַרצער, מיטעלער וואוקס, הייסט יוסף לעווי פון פּאַדעמביץ איז אַוועק פון דער היים מיט צוויי וואָכען צוריק און עס איז נישט פאַרהאַן פון איהם קיין שום ידיעה. ווער עס ווייסט עפּעס וועגען איהם ווערט געבעטען צוויסען געבען אויפ'ן אַדרעס פון הניך אָרדינאַנס, לאָדז, זגערזשער 2.

Z powodu przeniesienia do własnego gmachu
przy ul. Al. Kościuszki Nr. 63
ŁÓDZKIEGO ODDZIAŁU
BANKU GOSPODARSTWA KRAJOWEGO
biura i kasy Banku
w piątek, dnia 22 marca r. b. czynne będą tylko do godz. 12-ej a w sobotę, dnia 23 marca r. b. nie będą zupełnie czynne d'a publiczności.
Weksle płatne w dn u 23 marca r. b. w B. G. K. Oddziele w Łodzi nie będą w tym dniu oddawane do notarjusza, natomiast mogą być wykupione bądź w piątek, dnia 22 marca r. b. (do godz. 12-ej), bądź w poniedziałek, dnia 25 marca r. b. (w zwykłych godzinach kasowych).

גרויסע פורים-אַקציע פון „קרן-קימת"

ווי בעקאַנט, איז די הייאָהריגע פורים-אַקציע פון קרן-קימת פּראָקלאַמירט געוואָרען אַלס „עמק חפר"-אַקציע אין צוזאַמענהאַנג מיט די לעצטע עמק-חפר-קניות אין א"י דורך דעם קרן-קימת.

די אַקציע וועט דעריבער דאָסמאָל געפיהרט ווערען אין אַ גרויסען מאַסשטאַב, און דער היגער קק"ל-קאָמיטעט מאַכט אַלע אָנשטרענגונגען, אַז די זאַמלונג זאָל אַדורך מיט אַ געהעריגען ערפאָלג.

אַלס התחלה צו דער אַקציע דאַרף דינען די פורים-פייערונג, וועלכע קומט פאָר דעם קומענדי-גען זונטאָג אין זאַל פילהאַרמאָניע און וואָס פאַר-שפּרעכט צו זיין איינע פון די שענסטע אימפּרע-זעס, וואָס דער קרן-קימת האָט אין משך פון דער לעצטער צייט איינגעאָרדענט.

אין דער אַקציע גופא וועלען אויסער די יו-גענד-אָרגאַניזאַציעס, זיך אויך בעטייליגען די חשוב'סטע עסקנים פון אונזער שטאָט ווי אויך מיט-גלידערינס פון דער פרויען-אָרגאַניזאַציע „וו.י.ז.א."

זיך אויפגעהאנגען א יודישער ארבייטסלאזער

(—) נעכטען אין די מיטאָגשעה'ן איז די יודישע בעפעלקערונג אויף אַלטשטאָט און באַלוט אויפגעציטערט געוואָרען פון דער ידיעה, אַז אויף זגערזשער 21 איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד, דורך אויפהענגען זיך, דער 45 יעהריגער יודישער בע-לעך-פּאַקען הערשיל ראָזענטאַל.

פאַר'ן טויער, וואו דער זעלבסטמערדער האָט געוואוינט האָבען זיך באַלד פערזאַמעלט הונדער-טער מענשען, וועלכע האָבען דעם פערשטאָרבע-נעם געקענט אַלס אָרענטליכען און סאָלידען מענש. אַלע האָבען הייס בעדויערט דעם טויט פון דעם טראַגיש אומגעקומענעם שכן.

די אומשטענדען, ביי וועלכע הערשיל ראָזענ-טאַל איז בעגאַנגען דעם פערצווייפעלטען שריט, זענען פאָלגענדע:

הערשיל ראָזענטאַל איז געווען אַ באַלעך-פּאַקער און זינט אַ יאָהר צייט איז ער געווען אַרבייטסלאָז.

ער האָט געהאַט אַ פרוי מיט 3 מעדלעך. די עלטסטע, 16 יעהריגע טאָכטער האָט זיך ערשט געלערנט שניידעריי ביי אַ שכנ'טע. דאָס יונגסטע מעדעל איז אַלט 9 יאָהר.

אין לעצטען יאָהר האָט די פאַמיליע געליטען נויט און הונגער. לעצטענס האָט די פרוי פון'ם זעלבסטמערדער, רחל לאה, אָנגעהויבען אַרבייטען אין אַ סוועטער-פאַבריק אויף זאַכאָדניע 16 און דאָרט פערדינט 20 זלאָטעס אַ וואָך. הערשיל ראָזענטאַל אַליין האָט שוין אויך בעקומען אַ ביסעל אַרבייט אַלס באַלען טאַקער אויף 2 טעג אין וואָך. און די לעצטע טעג האָט ער דאָס צוריק פער-לוירען.

דערצו זענען נאָך די 2 יונגסטע קינדער קראַנק געוואָרען און די קרענק האָט אָפּגעקאָסט די פאַר זלאָטעס, וועלכע די פרוי האָט פערדינט.

דאָס אַלץ צוזאַמען האָט ראָזענטאַל'ן אַריינ-געבראַכט אין אַ צושטאַנד פון מרה-שחורה, ער האָט אָנגעהויבען אַרומגעהן אַריינפאַלען אין יאוש, נישט גערעדט צו קיינעם אַ וואָרט און נישט געקענט עסען.

נעכטען פאַרמיטאָג האָט הערשיל ראָזענטאַל אויסגענוצט דעם מאָמענט, ווען די פרוי איז געווען ביי דער אַרבייט און די קינדער זענען אַראָפּגע-גאַנגען אויפ'ן הויף, און — ער האָט בעשלאָסען אַ סוף צו מאַכען צו זיין אָרים לעבען.

ער האָט פערשלאָסען די טיר פון קליינעם בוידים-שטיבעל, אין וועלכען ער האָט געוואוינט, אַריינגעקלאַפּט אין דער טיר אַ האָק, געמאַכט פון אַ גראָבער שטריק אַ פעטליע און — זיך אויפגע-האָנגען, דאָס איז געשעהן אַרום האַלב 11 פאַר-מיטאָג.

ווען די קינדער זענען אָנגעקומען אַרום 1 אַ זייגער, האָבען זיי געטראָפען די טיר פערמאַכט. די עלטסטע טאָכטער האָט זיך שטאַרק דערשראָקען שוין דערפאַר, וואָס זי האָט בעמערקט, אַז דער שליסעל-לאָך איז פון אינעווייניג פערשטאָפּט מיט פּאַפּיר.

אויפ'ן געשריי פון דעם מעדעל זענען זיך צונויפגעלאָפען די שכנים און מ'האָט אויפגעהאַקט די טיר.

פאַר אַלעמענס אויגען האָט זיך פאָרגעשטעלט אַ מורא'דיג בילד:

הערשיל ראָזענטאַל'ס קערפּער איז שוין גע-ווען אינגאַנצען קאַלט.

דער דאָקטאָר האָט פעסטגעשטעלט דעם טויט. באַלד איז אויך אָנגעקומען פּאָליציי, וועלכע האָ-בען צונויפגעשטעלט אַ פּראָטאָקאָל און דעם טויטען-קערפּער איבערגעלאָזט אין שטוב.

דער זעלבסטמערדער האָט בעוואוינט אַ קליין דאַך-שטיבעל אויפ'ן פירטען שטאָק.

מיט דער לויה פערנעהמט זיך „חסד-של-אמת".

סענסאַציאָנעלע איבערלעבונג פון א זוהן פון א קאַנטאָניסט

וואָס עס האָט אַלץ איבערגעלעבט דער אַלטער וולאַדימיר

(המשך)

די זעהר אינטימע פערהעלטנישען צווישען דעם רוסישען פּולקאָווניק מיט זיין דינסטמיידעל האָבען דערפיהרט דערצו, אַז דאָס מיידעל איז מעוברת געוואָרען און געבוירען אַ זוהן. דאָס מיידעל, אַן איינזאַמער מענש, האָט געדראָהט דעם פּולקאָווניק מיט קאָנסעקווענצען און דער לעצטער האָט געמוזט זוכען אַן עצה די זאַך צו פערטרייבען, כדי עס זאָל קודם-כל וועגען דער געשיכטע זיך נישט דערוויסען זיין פרוי און קינדער און דאַן זאָל מען זיך נישט דערוויסען אין פּולק.

נאָך לאַנגען טראַכטען איז דער פּולקאָווניק גע-פאַלען אויף אַן אָריגינעלע המצאה. ער האָט אַריינגע-רופען צו זיך זיין „רענשטשיק" וולאַדימיר לונבערג און צו איהם געזאָגט.

— הער, וולאַדימיר, דו ווילסט פערדינען הונ-דערט רובל.

— טאַק טאָטשנאָ, — האָט וולאַדימיר אַ דער-פרעהטער געענטפערט.

— און ווילסט זיין גליקליך אויף אייביג?

— טאַק טאָטשנאָ, הער פּולקאָווניק, איך האָב שוין גענוג געליטען אין מיין לעבען.

— טאָ הער אויס, — האָט ווייטער גערעדט דער פּולקאָווניק, ד וקענסט דאָך דאָס דינסטמיידעל קאַטיא, וואָס האָט ביי אונז געדינט, דו ווייסט אויך, אַז זי האָט געבוירען אַן'אונגעזעצליך קינד און פיינגט זיך איצט שטאַרק. איך וועל דעריבער געבען הונדערט רובל און איך וועל שטענדיג זאָרגען פאַר דיר, אויב דו וועסט חתונה האָבען מיט קאַטיאַן און מפרנס זיין זי מיט'ן קינד.

וולאַדימיר איז געוואָרען אַפּיסעל צומישט, דער גאַנצער ענין איז געוועזן פאַר איהם צו שווער, אַז ער זאָל איהם מיטאַמאָל בעגרייפען, אָבער נאָך אַ האַלבע שעה טענה'ן, האָט דער פּולקאָווניק איבער-גערעדט וולאַדימיר'ן, וועלכער האָט מסכים געווען חתונה צו האָבען מיט קאַטיאַן און פערעכענען דאָס געבוירענע יונגעלע אויף זיין רעכענונג.

מיט קאַטיאַן איז שוין געווען ווייניגער אַרבייט, זי האָט באַלד מסכים געווען מיט דעם ראַזינגען אויס-גאַנג, פון איהר שווערער לאַגע און אין דער פּראַוואָ-סלאַוונער צערקווע אויף ווידזעווסקאַ גאַס איז גע-פּראַוועט געוואָרען די חתונה פון וולאַדימיר מיט קאַטיאַן.

וולאַדימיר האָט בעקומען אין דער האַנד אַריין אַ קאַנאַקענדיגען הונדערט-רובעלדיגען, דערצו האָט דער פּולקאָווניק פאַר איהם געדינגען אַ דירה, אין וועלכער ער האָט זיך אַריינגעצויגען מיט קאַטיאַן און זיין קינד, וולאַדימיר איז ווייטער געבליבען דענשטשיק ביים פּולקאָווניק און ד יונגע צייט פון דער „סלוזשבע", האָט דער פּולקאָווניק איהם טאַקע געשטיצט מיט וואָס ס'איז נאָר מעגליך. וולאַדימיר האָט געמיינט, אַז ער איז אַ גליקליכער מענש, אָבער ווי נאָר וולאַדימיר האָט געענדיגט די דינסט-צייט, האָט דער פּולקאָווניק איהם אָנגעהוי-בען כסדר זיך צו דערווייטערען פון איהם ביז ער האָט איהם איגנאָנצען בעזייטיגט און אָנגעזאָגט, אַז ער זאָל מעהר צו איהם נישט קומען, ווייל דער פּול-קאָווניק, הייסט עס האָט שוין זיינס געטון.

צו וואָס האָט זיך אַלזאָ וולאַדימיר געוואָלט נעהמען? קיין פאַך אין דער האַנד האָט ער נישט געהאַט, אין קיין צירק אַריין האָט ער אויך שוין נישט געקענט געהן, ווייל ער האָט דאָך געהאַט אַ ווייב מיט אַ קינד, אַזוי אַז ס'איז איהם געוואָרען זעהר שלעכט.

אין דער נויט האָט זיך וולאַדימיר ווידער דער-מאָהנט וועגען זיין אָפּשטאַמונג, אין אַלט-שטאָט, וואו ער האָט געוואוינט צווישען לויטער יודען, האָט ער ווידער אָנגעהויבען צו רעדען נאָר יודיש און קיינער פון די אַרומיגע ביי איהם האָט נישט גע-קענט דערגעהן דעם סוד, וואָס ער טראָגט אין זיך, קיינעם האָט ער נישט דערצעהלט, אַז זיין פאָטער איז געווען אַ יוד, און מ'האָט איהם בגוואַלד אָפּגע-שמדט, ער האָט נאָר געבעטען ביי די יודען פער-שידענע אַרבייט.

סוף-כל-סוף האָט ער ביי זיך בעשלאָסען און איז אַריינגעגאַנגען צום דעמאָלדיגען לאָדזער רב הרב מייזעל.

דער לאָדזער רב האָט וולאַדימיר'ן צוגענומען צו זיך אַלס בעדינער וולאַדימיר האָט געהייצט די אויוענס, האָט גערוימט, געגאַנגען אַ שליחות און אַזוי אַרום פערדינט עטליכע רובל אַ וואָך אויף פּרנסה.

ביים לאָדזער רב איז וולאַדימיר געווען אַ זעהר לאַנגע צייט, מיט זיין פרוי האָט ער נישט זעהר גוט געלעבט, הגם ער האָט שוין געהאַט מיט איהר 2 קינדער אַ יונגעל מיט אַ מיידעל. נאָכדעם ווי וולאַ-דימיר איז אַוועק פון לאָדזער רב, האָט ער אָנגענומען פערשידענע פּאָסטענס, ער האָט געאַרבייט אויפ'ן שאַכער-מאַרק אַ לאַנגע צייט און האָט זיך געזוכט נאָך פיל אַנדערע פּרנסות, אַזוי האָט ער געלעבט אין צרות ביז'ן קריגס-אויסברוך דאָס הייסט ביז'ן יאָהר 1914 און דאַן ביז די דייטשען זענען אַריינגע-קומען קיין לאָדז. ד אַאיז געשעהען מיט וולאַדימיר'ן אַן'אויסטערלישער פאַל: צוליב אַ מסירה פון עטלי-כע זיינע פיינד, איז ער אַרעסטירט געוואָרען דורך די דייטשען און פערמשפּט געוואָרען צום טויט, די געשיכטע איז פאָרגעקומען אויף פאָלגענדען אופן:

(סוף מאָרגען)

ציהונג פון דער 18-טער מלוכה-לאָטעריע

5-טער קלאַס — 13-טער טאָג

350,000 זל. — נומ' 171484.

75.000 זל. — נומ' 64325.

5.000 זל. — נומ' 21854 158238.

3.000 זל. — נומ' 13067 31236 97410 110382 116763.

2.000 זל. — נומ' 3028 39013 60656 118560 168994.

1.000 זל. — נומ' 20021 23549 27765 30769 68291 93501 125135 126974 142039 152011 152866 155868 165212 173260.

600 זל. — נומ' 11603 16428 16645 17154 29132 31036 38650 38769 44066 44191 44638 50178 50265 50797 58864 61060 67630 72400 72615 75368 76001 89257 89693 98065 98510 98820 108965 126171 133193 139617 140219 152682 153287 169950 174843.

פסח-אַקציע פון הילפס-פעראיין „תומכי אורחים"

(אויפרוף צו דער יודישער בעפעלקערונג)

ווי בעוואוסט איז „תומכי אורחים" היינט צוטאָג די איינציגע הילפס-געזעלשאַפט, וואָס איהר ציל איז דעם הונגעריגען צו געבען עסען.

מען מוז האָבען אַ האַרץ פון שטיין צו קענען אַ איינציגע שעה זיין אין קאַנצעלאַריע פון „תומכי אורחים" און זיך צוקוקען ווי אונזערע ברודער און שוועסטער בעטען זיך מיט זייערע האַלב-טויטע בלאַסע געזיכטער, קלאַפּען אין די טירען פון „תומכי אורחים", אין די שווערע מינוטען פון נויט און פערצווייפלונג, און „תומכי אורחים" איילט מיט הילף. ביי „תומכי אורחים" עקזיסטירט אַ שטענדיגע שבתים- און יום-טובים-קוך ווי דער הונגעריגער בעקומט צו עסען צו דער זעט. און פאַר בכבודע פאַמיליעס ווערט געגעבען פּראָדוקטען און געלד-אונטערשטיצונג.

נישט קוקענדיג אויף דעם גרויסען דעפיציט, וואָס די קאַסע פון פעראיין האָט, איז „תומכי אורחים" דאָך געוועזען געצוואונגען לעצטענס אויף פילפאַכיג צו פערגרעסערען די טעטיגקייט.

ווי נויטיג ס'וואָלט געווען נאָך מעהר צו פערגרעסערען די קוך, וואָלט זיך יעדער געקענט איבערצייגען, ווען ער וועט נאָר איין מאָל בעזוכען די קוך אויף זאַכאַדניאַ 20, און ער וועט זעהען ווי נויט ברעכט אייזען.

יעצט דערנעהנטערט זיך דער שווערער יום-טוב פסח, הונדערטער הארצרייסענדע ביטעס זענען שוין איינגעפלאָסען אין „תומכי אורחים", און דעם היי-יאָהריגען פסח קומען נאָך אונטערשטיצונג אַזעלכע מענשען, וועלכע האָבען דאָס פאָריגע יאָהר אַליין געשפענדעט פאַר „תומכי אורחים".

מיר ווענדען זיך דעריבער צו דער בעפעלקערונג, אונטערשטיצט מיט אַ ברייטע האַנד אונזער פסח אַקציע, געדענקט, אַז די אויגען פון די הונגעריגע זענען צו אייך געווענדעט און זיי וואַרטען אויף אייער הילף, כדי אָבער צו פערשטאַרקען די געלד-הכנסות פון דער פסח-אַקציע, אָרדנען מיר איין אַ פאָרשטעלונג דעם קימענדיגען זונטאָג אין „פילהאַרמאָניע" מיט אַנטייל פון די בעריהמטע אַרטיסטען דאָראַ ווייסמאַן.

ס'איז צו ערוואַרטען, אַז די יודישע בעפעלקערונג וועט אונזער אַקציע ברייטוויליג אונטערשטיצען און קומען מאַסענווייז אויף דער פאָרשטעלונג דעם היינטיגען זונטאָג.

מיט דרך אֶרץ

די פערוואַלטונג פון „תומכי אורחים".

יורידישע עצות

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטפערען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאָן
יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

ביים דערלאַנגען אַן אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה, דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט אַריינגעגעבען. אויף אָנפראַגען אָהן קופאָן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

8988 ק. ל. פון בעריקא יאַטעלעוויטשאַ:

דורך דעם אַליין, וואָס דער וועקסל איז אונטערגעשריבען געוואָרען דורך קינדער, אַלזאָ דורך פערזאָנען, וועלכע זענען נישט פעהיג צו נעמען אויף זיך פליכטען, איז ער נאָך נישט אינגאַנצען אונגילטיג; ווייבאַלד אויף איהם געפינען זיך אונטערשריפטען פון טאַטפעהיגע פערזאָנען, זענען די לעצטע פאַר'ן וועקסל חוב יאָ פעראַנטוואָרטליך.

8989 אַ לעזער פון שוו. יאַקובע:

נאָכ'ן פּראָטעסט קאָן מען נישט אַריינקוועטשען קיין שום זשיראָס, ווייל ביים רעיענט בלייבט אַן אָפּשריפט פון פּראָטעסטירטען וועקסעל. אַזאַ אָפּשריפט קאָן דער פעראינטערעסירטער פערזאָן פון רעיענט צו יעדער צייט בעקומען און צושטעלען אין נויטיגען פאַל אין געריכט.

8990. אַ פאַבריקאַנט.

מען קאָן זיך אונטערשרייבען אונטער אַ וועקסעל אין נאָמען פון אַן אַנדערן פערזאָן.

אויב איז דער אונטערשרייבער געווען דערצו בעפאָלמעכטיגט, איז פאַר'ן וועקסעל-חוב פעראַנטוואָרטליך דער בעפאָלמעכטיגער. איז דער אונטערשרייבער נישט געוועזען בעפאָלמעכטיגט אָדער נישט אויף אַזוי פיל בעפאָלמעכטיגט איז פאַר'ן חוב פעראַנטוואָרטליך בלויז דער אונטערשרייבער אַליין.

8991. יצחק בלושטיין.

ביז אַריינציהען אין אַקטיווען דינסט, דאַרף מען נישט האָבען קיין ערלויבניש פון דער מיליטער-מאַכט חתונה צו האָבען.

פון מאָמענט, ווען דער פּאָבאָראָווי איז אַריינגעצויגען געוואָרען אין אַקטיווען דינסט מוז ער שוין האָבען פון דער מיליטער-מאַכט אַן ערלויבניש.

8992. ב. פון פּיעטריקאָווער 22.

נישט בעווינדער, נאָר גלייכצייטיג מיט'ן אַריינטראָגען אייער פירמע אין האַנדעלס-רעגיסטער ביים קרייז-געריכט, דאַרפט איהר אין זעלבען רעגיסטער מאַכען אַ בעמערקונג, אַז איהר האָט געשלאָסען מיט אייער פרוי אַן עקס-אינטערציזיע.

8993. של—ס.

די פאָריגע אַמנעסטיע פון 1923 יאָהר איז נישט געווען חל אויף אויסלענדישע דעזערטערן, דאַגעגען די לעצטע אַמנעסטיע פון 1928 יאָהר איז יאָ חל, פערשטעהט זיך, אַז נאָר אין דעם פאַל, אויב זיי האָבען זיך צוגעשטעלט פאַר'ן פערקלוזיע-טערמין וואָס שייך דער מאָס פון די אָנווענדונג איז אַ פראַגע פון דער האַרבקייט פון דעם אַרויסגעטראָגענעם אורטייל. אויב ביז 1 יאָהר, ווערט געשאָנקען אַ האַלבע שטראָף, אויב מעהר ווי 1 יאָהר — אַ דריטעל.

8994. חיים יעקב לאָנדאָן.

אַפילו די צוגענומענע לויט דער קאַטעגאָריע C קאָן מען אויך רופען אין אַקטיווען דינסט.

מען מוז זיי נאָר צוטיילען צו אַזאַ אַרט דינסט, וואָס זאָל ענטשפּרעכען זייער געזונט-צושטאַנד.

8995. נ—ש.

הגם אויפ'ן ציווילען וועג וואָלט פאַר אייך געווען דעם פּאָצעס דורכצופיהרען פיל גינסטיגער, אַזוי ווי איהר האָט אָבער נישט קיין זייטיגע עדות, נאָר בלויז אייער ברודער און שוואָגער, מוזט איהר דערלאַנגען אַן אָנקלאַגע אין שטראָף-געריכט.

Dr. med. H. Lubioz
צענעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32

אַ בלוטיג געשעהעניש אין ווילנע

אַ ווילנער זאָל זיך האָבען אַרויסגעוואָרפען פון 3-טען שטאָק. — אַ געשלעג צווישען ציווילע און זשאַנדאַרמען

אויף זאַמקאָווע גאַס אין ווילנע איז פערלאָפען פאָלגענדע בלוטיגע געשעהעניש, וועלכע איז נאָך דערווייל נישט אינגאַנצען אויפגעקלערט.

אַנגעהויבען האָט זיך דאָס דערפון, וואָס אַ מיליטערישער פּאַטרול האָט בעמערקט אויפן גאַס דעם ווילנער פון 3-טען אַרטילעריע פּאָלק א. ליעשטשינסקי, וועלכער איז געזוכט געוואָרען דורך דער מיליטערישער מאַכט.

דער פּאַטרול האָט געוואָלט ליעשטשינסקי'ן פערהאַלטען און אָפּפיהרען איהם אין אַרעסט, האָט זיך דער לעצטער נישט געלאָזט נעהמען. די ווילנער האָבען איהם דאַן געוואָלט בינדען, ליעשטשינסקי האָט זיך דאַן געוואָרפען אויף די ווילנער שלאָגען.

דאָ איז צו ליעשטשינסקי'ן צוגעגאַנגען אַ דורכגעהענדער אינספעקציע אָפיצער פון ווילנער גאַרניזאָן. אָבער ליעשטשינסקי האָט זיך אויך געוואָרפען אויפ'ן אָפיציר.

די ווילנער האָבען דאַן גענומען מכבד זיין ליעשטשינסקי'ן מיט קלעפּ.

איינגע ציווילע דורכגעהער, זעהענדיג ווי ווילנער שלאָגען אויך אַ ווילנער האָבען זיי זיך אַריינגעמישט אין געשלעג, האָבען אַרויסגעריסען דעם ווילנער פון פּאַטרול, און איהם אַריינגעשלעפּט אין הויז נומער 7 אויף זאַמקאָווע גאַס, וואו זיי האָבען איהם בעהאַלטען אין אַ פּאַראַד-אַריינגאַנג. דער פּאַטרול האָט אָבער נישט נאָכגעלאָזט און נאָכגעיאָגט ליעשטשינסקי'ן.

וואָס ס'איז פאָרגעקומען אויף די טרעפּ פון אַריינגאַנג האָט מען נישט געקענט וויסען, נאָר פּלוצלונג האָט מען דערזעהען ווי אויפ'ן דריטען שטאָק פון אַריינגאַנג פראַלט אויף דאָס פענסטער און פון איהם פאַלט אַראָפּ דער ווילנער ליעשטשינסקי אויפ'ן ברוק, וואו ער איז געבליבען ליגען אין אַ טייך בלוט.

אויפ'ן אָרט פון דער בלוטיגער געשעהעניש איז באַלד אַרויסגערופען געוואָרען די ניכע הילף, וועלכע האָט אָפּגעפיהרט דעם שווער-פערוואונדעטען ווילנער אין מיליטערישען שפּיטאָל אויף אַנטאָקאָל.

דער אומגליקליכער האָט בעקומען אַ מאַרך-אויפטרייסלונג און געפינט זיך אין אַ האָפנונגסלאָזען צושטאַנד.

דערווייל איז נאָך נישט געלונגען פעסטצושטעלען, וואָס איז דאָרט פאָרגעקומען אַ זעלבסטמאָרד, צי אַן אומגליקס-פאַל.

אַ פּאָר ציווילע יונגעלייט, וואָס האָבען זיך בעטיילינט אין דער אַזאַנטורע זענען פערהאַלטען געוואָרען.

די ווייטערדיגע אויספאָרשונג ווערט געפיהרט.

אַ ווילדער שבט פון שוואַרצע יודען אין אפריקע

אַ מערקווירדיגע געשיכטע פון שוואַרצע יודען, וועלכער איז געכאַפּט געוואָרען פון ווייסע און איז פערטראָגען אין אייראָפּאַ

אַ מערקווירדיגע געשיכטע ווערט איבערגעגעבען אין אַן ענגלישען זשורנאַל.

אַ ווילדער נעגערשער יונגעל פון אַ ווייטען ווינקעל ערגעץ אין די ווילדענישען פון אפריקע איז אַריינגעפאַלען אין די הענד פון די ווייסע; זיי האָבען איהם אַוועקגעפיהרט אויף זייער שיף אין אייראָפּע, אויפגעהאָדעוועט איהם און ערצויגען אויף אַן אייראָפּעאישען שטייגער, און איצט דערצעהלט ער וואונדערבאַרע געשיכטעס וועגען זיין פערגאַנגענהייט.

ער שטאַמט פון אַ שבט שוואַרצע יודען, וועלכע וואוינען אין אַפריקע, אָפּגעזונדערט פון אַלע איבעריגע אַפריקאַנער שבטים. ער דערצעהלט ווי אַזוי ער האָט מיט זיינע חברים פערבלאָנדזשעט פון זיין היים, ווי אַזוי ער איז אַריינגעפאַלען צו די ווייסע אין די הענד און וואָס ער האָט איבערגעלעבט פאַר דער גאַנצער צייט.

זיין ווייטע היים געפינט זיך ערגעץ אין מערב-אפריקע, אין אַ נישט-אויסגעפאָרשטער וויל‍דער געגענד, לעבען טימבוקטו. דער שבט פון די „שוואַרצע יודען" רופט זיך אַליין מיט'ן נאָמען „בני-אפרים" (קינדער פון אפרים). דער שבט איז אַרומגערינגעלט פון ווילדע שבטים, וועלכע קוקען אויף די „בני-אפרים" מיט פעראַכט און אומצוטרוי. די ווילדע רופען דעם יודישען שוואַרצען שבט מיט'ן נאָמען דאָס „מאָדנע פאָלק", ווייל די יודען פיהרען זיך אויף גאָר אַנדערש ווי די אַרומיגע שבטים.

די אַפריקאַנער שוואַרצע יודען דערצעהלען וועגען זייער פערגאַנגענהייט אַ טשיקאַווע געשיכטע. מיט אַן אַכצעהן הונדערט יאָהר צוריק, נאָך דעם חורבן פון ירושלים, איז אַ טייל יודען אַנטלאָפען קי'ן מאַראָקאָ צוליב די גרויזאַמע פערפאָלגונגען, וועלכע זיי איז אויסגעקומען אויסצושטעהן פון זייערע שונאים. לויפענדיג פון די פערפאָלגונגען, האָבען זיך יענע יודען אַוועקגעלאָזט איבער דעם מדבר פון סאַכאַראַ. לאַנג האָבען זיי אַרומגעוואַנדערט איבער'ן מדבר. זייערע קינדער און אייניקלעך האָבען אַרומגעבלאָנדזשעט פון איין אָאַזיס, פון איין פּוכטבאַרען ווינקעל אין דעם מדבר צו אַ צווייטען. ביז וואַנען זיי האָבען דערגרייכט די שטאָט טימבוקטו. אָבער אויך דאָ האָט מען זיי נישט געלאָזען צורוה, און זיי האָבען געמוזט וואַנדערען ווייטער. זיי זענען אַוועק אין די ווילדענישען פון אַפריקע, האָבען זיך בעזעצט אין אַן איינזאַמען ווינקעל, האָבען דאָרטען אויפגעבויט זייערע וואוינונגען, און האָבען געגרינדעט צוואַנציג דערפער, וואו זיי וואוינען ביז דעם היינטיגען טאָג. עס געפינען זיך דאָרטען ביז צוויי טויזענד יודען, וועלכע זענען מיט דער צייט געוואָרען אינגאַנצען שוואַרץ, פונקט ווי די איבעריגע נעגערשע שבטים אַרום זיי.

זיי זענען אַרומגערינגעלט פון אַלע זייטען מיט געצענדינער און מאַכמעדאַנער; אָבער זיי האָבען אָנגעהאַלטען זייער אייגענעם יודישען גלויבען און זייער אַמאָליגען אַרט לעבען. זיי ווערען פערוואַלטעט פון זיבען רבנים, וועלכע האַלטען אָן זייער מאַכט בירושה, זיי האַלטען הייליג די תורה און היטען אָפּ די וויכטיגסטע יודישע יום-טובים און מנהגים. אין אַלע אַנדערע הינזיכטען זענען זיי ענליך צו זייערע ווילדע שכנים: זיי געהען אַרום נאַקעטע, פערנעמען זיך מיט יאַגד און פיהרען דעם זעלבען ווילדען אַרט-לעבען, ווי אַלע אַנדערע ווילדע שבטים.

אַלזאָ, דער שרייבער פון דעם מערקווירדיגען אַרטיקעל, איז אַ „יודישער נעגער", וועלכער איז געבוירען געוואָרען צווישען יענע יודען. ער האָט אַלס קינד מיט אַ קאָמפּאַניע חברים זיך איין מאָל אַרויסגעלאָזען אויף אַ שפּאַציר; ער האָט צופעליג פערבלאָנדזשעט, און אין פערלויף פון 45 טעג האָט ער אַרומגעוואַנדערט איבער די ווילדענישען, איבערלעבענדיג שרעקליכע מאָמענטען. ער איז דערגאַנגען ביז צו די ברעגען פון דעם „גווינעאישען גאָלף", וואו ער איז אַריינגעפאַלען צו די ווייסע, און איז אַוועקגעפיהרט געוואָרען קיין שאָטלאַנד. זיין איצטיגער נאָמען איז אַ פינף-פאַכיגער: בעיטא קינדעי עמגאַזאַ איבען לאַבאַגאַלאַ.

אין אַן איינפאַכער, בילדליכער שפּראַך דערצעהלט ער איצט, וואָס ער האָט איבערגעלעבט פאַר דער גאַנצער צייט.

מיר זעהען פאַר זיך אַ שטיק ווילדען אַפריקאַנער לעבען, געשילדערט פון אַן אַפריקאַנער גופא, פון אַ מענשען, וועלכער איז דאָרטען געבוירען געוואָרען.

אין די קינדערישע יאָהרען האָט ער אָפט געהערט וועגען ווייסע מענשען, ווי וועגען אויסערגעוועהנליכע בעשעפענישען, וועלכע עס איז זעהר געפעהרליך צו בעגעגענען ערגיץ. די נעשיכטעס, וואָס ער האָט זיך אָנגעהערט וועגען ווייסע אין די קינדער-יאָהרען, האָבען אַרויסגעוואָרפען אויף איהם אַ שרעק: די ווייסע, האָט מען געזאָגט, עסען אויף זייערע אייגענע קינדער, און נאָך מיט אַ גרעסערען חשק פרעסען זיי אויף די קינדער פון פרעמדע פעלקער. די ווייסע, האָט מען געזאָגט, עסען בכלל נישט מעהר ווי צוויי מאָל אַ יאָהר, און זעהען אויס גאָר נישט אַזוי ווי די שוואַרצע: זיי האָבען בלויז איין אויג אין מיטען שטערן און איין פוס, וועלכער איז אונטען אַזוי ברייט, אַז זיי בעשיצען זיך מיט איהר פון זון. קיין נעזער זעהט מען גאָרנישט ביי די ווייסע, און מיילער האָבען זיי ריזיגע, און דערצו נאָך אַזעלכע מיילער, וואָס מען קען אויסציהען אַזוי ברייט ווי מען וויל נאָר אַליין. זיי עסען נאָר רויהע מענשליכע פלייש, און מען קען זיי זעהן ערגעץ אין אַ קוסט פאַר אָדער נאָך אַ רעגענדיגער צייט. דאָס זענען די געשיכטעס, וועלכע מען דערצעהלט דאָרטען די קינדער וועגען די ווייסע מענשען, און עס פערשטעהט זיך, אַז דער נאָמען „ווייסער" דינט אַלס אַ שרעק-וואָרט; פאַר אַ ווייסען ציטערט מען דאָרטען ווי פאַר אַ טייוועל. נישט די קינדער, נישט די דערוואַקסענע האָבען דאָרטען קיינמאָל קיין ווייסען מענשען אין די אויגען נישט געזעהן.

ביינאַכט, ווען מען צינדט דאָרטען אָן די פייערען, כדי צו בעשיצען זיך פון ווילדע חיות, זעצען זיך אַרום נעבען דעם פייער קליין און גרויס, און די עלטערע דערצעהלען שוידערליכע געשיכטעס וועגען די ווייסע, געשיכטעס אין וועלכע עס גלויבען סיי די קינדער און סיי די דערוואַקסענע. ווען די קינדער שפּילען זיך, שרעקען זיי איינער דעם צווייטען מיט אַ געשריי: אָט, געהט אַ ווייסער! אָט געהט אַ ווייסער!

(ווייטער קומט.)

אַ לעמבערגער מיידעל ווערט משוגע,

ווייל דער חתן איז נישט געקומען צו דער חופה

קיין לעמבערג האָט מען אַנומעלט געבראַכט אין משוגעים-הויז ווידער אַ קרבן פון די אומגעהויערע פרעסט, וואָס האָבן געהערשט מיט אַ גרויסער צייט צוריק. הגם מען קאָן דעם דאָזיגען פאַל נישט בעטראַכטען פאַר אַ דירעקטען קרבן פון די פרעסט. ווערט מען אָבער פון דעם דאָ ווייטער דערצעהלטען געוואָהר, אַז אין אַ גאָר גרויסער מאָס, ווען נישט אינגאַנצען האָבען די פרעסט גורם געווען צו דעם, אַז די עטליכע און צוואַנציג-יעהריגע חנה גרובער אויס אַ דאָרף ביי טרעמבאָוולאַ איז משוגע געוואָרען.

געשעהען איז עס אונטער פאָלגענדע אומשטענדען:

חנה גרובער איז זייט אַ לענגערער צייט געווען פערלאָבט. עס זענען אַרומגעגאַנגען שמועות, אַז איהר חתן האָט בדעה אָפּצולאָזען דעם שידוך, פון וואָס — פערשטעהט זיך — זי האָט געהאַט גרויסע צרות. און איהר חתן גופא האָט זי נישט געקאָנט דערקענען, אויב די דערמאָהנטע שמועות זענען אמת'ע. פונקט אין די גרויסע פרעסט האָט געזאָלט פאָרקומען די חופה פון חנה און איהר עלטערן-הויז. מען האָט געמאַכט אַלע נויטיגע הכנות צו דער חתונה. אַלע מחותנים זענען שוין געווען פערזאַמעלט אין טאָג פון דער חתונה און מען האָט דערוואַרט דאָס אָנקומען פון חתן. ביז שפּעט אין דער נאַכט האָט מען געוואַרט. אָבער אומזיסט, מען זעהט נישט און מען הערט נישט פון חתן און פון זיינע מחותנים.

אמת, איז, אַז דער באַהן-פערקעהר איז דעמאָלט געווען אָפּגעשטעלט, מען האָט דערוואַרט, אַז די מחותנים וועלען אָנקומען מיט פוהרען, וואָס עס איז אָבער ביז שפּעט אין דער נאַכט נישט געשעהען.

די פערזאַמעלטע מחותנים האָבען אַרויסגעזאָגט זייער מיינונג, אַז דאָס איז געשעהען צוליב דער איבערגעריסענער קאָמוניקאַציע, וואָס עס האָט זיך נאָך מיט אַ פּאָר טאָג שפּעטער, ווען די קאָמוניקאַציע-פערבינדונג איז צוריק געוואָרען אַ נאָרמאַלע, אַרויסגעוויזען פאַר אמת. חנה האָט אָבער אין דעם אַלעמען נישט געגלויבט און געמיינט, אַז איהר חתן. איבער וועמען מען האָט שוין לאַנג גערעדט, אַז ער וויל זי פּטור ווערען, האָט זי געוואָלט פערשעהמען. ער האָט מסכים געווען צום טאָג פון דער חתונה, כדי אַלץ זאָל זיין פאָרבערייט און די פערזאַמעלטע מחותנים זאָלען זיך מאַכען צוגעהן מיט גאָרנישט פאַר דער חופה.

אָט אין די דאָזיגע השערות האָט די כלה אָנגעהויבען גלויבען, ווען דער חתן איז נישט געקומען צו דער חופה און די דאָזיגע געדאַנקען זענען צוביסלעך געוואָרען איהרע היילינסטע איבערצייגונג. זי האָט די בושה נישט געקאָנט מעהר אַריבערטראָגען. אין דעם מיידעל האָבען זיך אָנגעהויבען בעווייזען סימנים פון משוגעת. וועלכע האָבען זיך פערשטאַרקט פון מינוט צו מינוט. ענדליך האָט מען דערזעהען, אַז די כלה איז אַראָפּ פון'ם זינען. דער מוטער, וועלכע האָט זי געוואָלט בערוהיגען, האָט זי אָפּגעביסען אַ פינגער. מען האָט אַלאַרמירט דאָקטוירים, אָבער זיי האָבען גאָרנישט געקאָנט העלפען. מען האָט די פערומגליקטע חנה גרובער געמוזט אָפּפיהרען קיין קולפּאַרקאָוו אין שפּיטאָל אַריין.

טשעכאָסלאָוואַקישער סטודענטען-פערבאַנד

געגען „נומערוס קלאַוזוס“.

פּ ר אָ ג (י.ט.א) די טעג איז אין בראַטיסלאַווא פאָרגעקומען די יעהרליכע קאָנפערענץ פון טשעכאָסלאָוואַקישען סטודענטען-פערבאַנד. דער צוזאַמענפאָהר האָט געווידמעט פיל אויפמערקזאַמקייט דער פראַגע פון „נומערוס קלאַוזוס“ אויף די הויכשולען. דער סלאָוואַקישער לאַנד פרעזידענט דראָבני און דער רעקטאָר פון פרעסבורגער אוניווערזיטעט פּראָפ. פּראָזשאַק האָבען זיך אַרויסגעזאָגט געגען „נומערוס קלאַוזוס“.

צום סוף האָט די קאָנפערענץ אָנגענומען אַ רעזאָלוציע, אין וועלכער עס ווערט פעסטגעשטעלט, אַז די טשעכאָסלאָוואַקישע סטודענטענשאַפט וועט מיט אַלע מיטלען קעמפען געגען אַלע פּרובען איינצופיהרען דעם „נומערוס קלאַוזוס“ אויף די הויכשולען.

וויפיל איז בעשטימט געוואָרען

פאַר'ן יודישען קולטוס אין טשעכאָסלאָוואַקישען בודזשעט-פּרעלימינאַר פאַר'ן יאָהר 1929.

פּ ר אָ ג (י.ט.א.) אין דעם בודזשעט-פּרעלימינאַר פאַר'ן יאָהר 1929, וואָס איז אַריינגעטראָגען געוואָרען אין טשעכאָסלאָוואַקישען פּאַרלאַמענט איז בכלל בעשטימט פאַר קולטוס-צוועקען אַ סומע פון 115,553.000 טשעכישע קראָנען. פון דער סומע איז 1,863.000 קראָנען בעשטימט געוואָרען פאַר די יודישע רעליגיאָנס בעדערפענישען. אויף דעם שטח פון דער טשעכאָסלאָוואַקישער רעפּובליק לעבען לערך 350 ביז 360 טויזענד יודישע נפשות, וואָס בילדען 2,7 פּראָצענט פון דער אַלגעמיינער בעפעלקערונג.

—=:::=—

„ארט“
זאַכאַדניאַ 43

יודישער קאַמער-טעאַטער
לייטונג: מ. בראַדערזאָן און ד. בייגעלמאַן.

היינט - 1 פאָרשטעלונג:
אָנהויב 9.30 אַ זייגער אין אָוונט

דאָס VI-טע גראַנדיעזע פּראָגראַם א. נ.

MISS JUDEA - מיס

1) פּראָלאָג, 2) אנשי קורצב, 3) מענדיל-געגענדיל, 4) קעניג זאָנוועל III,
5) כתרילעווקער שרפה, 6) דער סעקוועסטראַטאָר, 7) באָבע און אייניקל,
8) ליד פון ארבייט, 9) דער סובלאָקאַטאָר, 10) מיס JUDEA

טעקסט: שלום עליכם, מ. בראָדערזאָן, י. אָבּעַזשאַנעק, מאַרשעליק, מאָשקאָוויטש. — מוזיק: קאָמפּ. דוד בייגעלמאַן און א. ראָזענבוים. ליט. לייטער: מ. בראַדערזאָן. מוזיק. לייטער: דוד בייגעלמאַן. רעזשי: קאַרעקטיווע. פּלאַסטישע רעזשי: ז. קרוש. קאָנפערענסיע: מ. ערבוים. קאָסטיומען און דעקאָראַציעס (אויסגעפיהרט אין אייגענעם וואַרשטאַט): ד. מאַטוס און ש. בלום. — ליכט-עפעקטען: י. יערוזאָלימסקי. קאָנצערט-מייסטער: ש. בייגעלמאַן.

די פאָרשטעלונגען הויבען זיך אָן פּינקטליך. — דער זאַל איז גוט בעהייצט.
בילעטען צו בעקומען טעגליך פון 7 אָוונט, שבת-פון 2—5 און פון 7 אָוו.

פּאַטער אָנגעקלאַגט זיין זוהן איז משוגעת

און פערשפּאַרט איהם אויף דריי יאָהר

פּאַריז, אַ מאָרנער פּראָצעס האָט זיך פאַר'ן אָנגעהויבען פאַר'ן ציוויל-טריבונאַל פון דער סען, אַ פּראָצעס, אין וועלכען אַ פּאַטער און אַ זוהן האָבען זיך בעקעמפט מיט דער גרעסטער שאַרפקייט. דער פּאַטער האָט ערקלערט, אַז זיין זוהן איז משוגע און דערפאַר האָט ער איהם גענומט איינשליסען אויף דריי יאָהר צייט אַלס אַ משוגע'נעם; דער זוהן ווידער טענה'ט, אַז זיין פּאַטער האָט איהם פערפאָלגט מיט גרויס שנאה און צוליב אייפערזוכט, נישט פערגינערייַ, און אַנדערע מאָטיווען האָט ער איהם פערשפּאַרט. אין דער צייט, ווען ער איז גאַנץ קלאָר.

דער פּאַטער און זוהן זענען ביידע זעהר הויכגעשעצטע פערזענליכקייטען און דערפאַר האָט דער פּראָצעס צוגעצויגען פערזאָנען פון „הויכע פענסטער“. דער פּאַטער איז דער גענעראַל דיומאַ דער זוהן — דער קאַוואַלעריסטען-קאַפּיטאַן הערווע דיומאַ, אַ מלחמה-גאַליטענער.

קאַפּיטאַן הערווע קומט צום פּראָצעס איידער די דעבאַטען הויבען זיך אָן און ער זעצט זיך אַנידער ביי זיין אַדוואָקאַט מאָריס גערדיע. מיט דער גרעסטער רוה הערט ער אויס זיין פּאַטערס אַדוואָקאַט אַנדרעי ווענאָ.

אַנדרע ווענא בעט ביים טריבונאַל אויסצוהערען די בעשלוסען פון די עקספּערטען דאָקטוירים קעראַמבאַל און קאָלען, וועלכע זאָגען, אַז הערווע דיומאַ איז גייסטיג קראַנק.

— מיין קליענט — זאָגט אַדוואָקאַט ווענאָ — איז 75 יאָהר אַלט און וואָלט שוין געדאַרפט זיך אָפּרוהען. אויב ער קומט דאָ זיך אויסטענה'ען, איז דאָס נישט געגען זיין זוהן, נאָר כדי איהם אַליין צו בעשיצען געגען זיך אַליין.

אַדוואָקאַט ווענאָ איז מודה, אַז הערווע דיומאַ האָט אַלע מאָל פּראָטעסטירט געגען דער בעהויפּטונג, אַז ער איז משוגע.

— אָבער — פיהרט אויס ד"ר ווענא — פון יאָהר 1904 האָט קאַפּיטאַן הערווע דיומאַ געליטען פון אַ „פערפאָלגונגס-מאַניע“, וואָס האָט פולשטענדיג בערעכטיגט דאָס פערשפּאַרען איהם.

און אַדוואָקאַט ווענ אָבּעווייזט מיט וואָס אייגענטליך דער קאַפּיטאַן האָט אַרויסגעצייגט סמנים פון משוגעת: מיט עראָטישע אַקטען און דאַן מיט דער פראַזע: „אויב איך וועל בלייבען אין דער אַרמיי, וועל איך אימיצען עפענען דעם בויך“.

אַדוואָקאַט גערדיע וועט ענטפערען אין אַכט טעג אַרום. ער וועט זיך בעמיהען צו בעווייזען, אַז אויב קאַפּיטאַן הערווע איז געווען אין זיין יוגענד אַ „היץ-קאָפּ“ און ער אָבער שוין היינט אַ נאָרמאַלער מענש און אַ פּאַטער פון קינדער, וואָס פיהרט אַ רוהיג און אָנשטענדיג לעבען.

אינטערעסאַנט וועלען זיין די דעבאַטעס, וועלכע וועלען זיך ענטוויקלען אַרום דעם פּראָצעס און דעם פּסק-דין, וועלכער וועט אַרויסגעטראָגען ווערען איבער אַכט טאָג.

—=:::=—

אוויכטיג געשעפט

(ערצעהלונג)

פון אָסיף דימאָוו.

די גרויסע דאַמפף-שיף איז געווען איבערגעפּאַקט מיט פּאַסאַזשירען, יעדען פריהמאָרגען פלעגען זיי זיך בעווייזען אויף דעם דעק, אַרומלויפען אַרום-און-אַרום, זיך אַנידערזעצען אויף אַ ווילע און פרעגען:

— ווי געהט עס אייך?

אָבער מיט יעדען טאָג פלעגט די צאָל פון די פּאַסאַזשירען ווערען זיינציגער. אָט האָט זיך נישט בעוויזען דער הויכער, דאַרער ענגלענדער פון קאַנאַדע; אָט פעהלט היינט די דיקע דאַמע מיט דער טאָכטער; עס איז פערשוואונדען אויך דער יונגער זינגער, דער כינעזער, דער קויפמאַן פון דייטשלאַנד. עס איז געווען נישט שווער צו טרעפען וואוהין זיי פערשווינדען דאָס, פערשטעהט זיך, זיי זענען קראַנק געוואָרען מיט דער ים-קראַנקהייט און ליגען איצט ביי זיך אין זייערע קאַבינען און ווינשען זיך דעם טויט. דאָס הייסט, עס רעדט זיך נאָר אַזוי, אַז מען וויל בעסער שטאַרבען איידער זיך מוטשען מיט דער ים-קראַנקהייט, אין אמת'ן, אָבער, פּרובירט זאָגען די דאָזיגע חולאים:

— די שיף געהט אונטער, ראַטעוועט זיך!

וועט איהר זעהן זיי וועלען לויפען צו די שיפלעך און שרייען און בעטען זיך און אַרויסרייסען דעם שווים-גאַרטעל פון די הענט!

אָבער גאָט צו דאַנקען, די שיף איז געלאָפען איבער די וואַליעס גאַנץ זיכער, קיין געפאַהר איז נישט געווען, אַלצדינג איז געווען אין בעסטער אָרדנונג.

— גוט מאָרגען, מיסטער, — האָט געזאָגט אַ דיקער שטילער פּאַסאַזשיר צו אַ מענשען, וועלכער איז געשטאַנען ביי דער פאַרענטשע און געקוקט ווייט אין דער לופט, ווי ער וואָלט געוואָלט עפּעס דערזעהן דאָרט דעם האָריזאָנט.

— גוט מאָרגען — האָט געענטפערט דער מענש און האָט זיך אַרומגעקוקט.

זיין פּנים איז געווען ברוין, ווי ביי מענשען, וועלכע לעבען נישט אין דער שטאָט נאָר נאָהענט צו דער נאַטור, גלאַט אָפּגעגאָלט, מיט קורצע, אָפּגעשווירענע האָר, מיט קליינע, בלויע, שאַרפע אויגן, בריימע, געוויגטע פלייצעס, שטאַרקע, קנאָכערדיגע הענט — ער האָט אויסגעזעהן ווי אַ געוועזענער סאָלדאַט.

— ווי עס זעהט אויס, האָט איהר קיין מורא נישט פאַר דער ים-קראַנקהייט — האָט געזאָגט דער שטילינקער פּאַסאַזשיר. — מסתמא זענט איהר געוואוינט אַרומצופאָהרען אויף אַ שיף.

דער פּאַסאַזשיר מיט די בלויע אויגען האָט געענטפערט מיט אַ הייזעריגער שטימע:

— דאָס לעצטע מאָל האָב איך בעטראָטען אַ שיף מיט אַ יאָהר דרייסיג צוריק. דעמאָלט ווען איך בין געקומען פון שוועדען קיין אַמעריקע.

— זינט דער צייט זענט איהר נישט געווען אין אייער היימאַט?

— ניין.

— און איצט, הייסט עס, פאָהרט איהר אַהין?

— איך פאָהר נישט קיין שוועדען, איך פאָהר קיין דענעמאַרק — האָט דער פּאַסאַזשיר געענטפערט.

— איך פערשטעה, — האָט ווייטער גערעדט דער אַנדערער — אָבער איהר וועט דאָך זיין שפּעטער אין שוועדען אויך. ווי ווייט איז דענעמאַרק פון שוועדען? מע קאָן זאָגען; מיט איין שפּרונג זענט איהר דאָרט.

— יאָ, אודאי, אָבער איך וועל פאָרט נישט האָבען קיין צייט אַריינצופאָהרען קיין שוועדען.

— מסתמא פאָהרט איהר ווייטער קיין לאָנדאָן אָדער קיין פּאַריז? — האָט אַ פרעג געטון דער שטילער פּאַסאַזשיר, נישט ווייל עס האָט איהם טאַקע פעראינטערעסירט וואוהין דער מענש וועט פאָהרען, נאָר גלאַט אַזוי, ווייל איבער עפּעס מוז מען דאָך רעדען, אַז מען טרעפט זיך אויפ'ן דעק.

— ניין, — האָט רוהיג געענטפערט דער פּאַסאַזשיר. — נישט קיין לאָנדאָן, איך וועל פאָהרען קיין ניו יאָרק.

ד אַהאַט זיך דער אַנדערער שוין געגומען וואונדערען.

— וואָס הייסט קיין ניו יאָרק, איהר פאָהרט איצט פון ניו יאָרק, נישט אַזוי?

— יאָ, אודאי. דאָס הייסט, וואוינען וואוין איך נישט אין ניו-יאָרק, נאָר אין קאַנזאַס-סיטי; אויף אַ גרויסער פאַרם. אין קאָפּענהאַגען וואַרט שוין אויף מיר אַ שיף.

— ווי לאַנג וועט איהר דען פערבלייבען אין דענעמאַרק?

דער פּאַסאַזשיר האָט זיך פערטראַכט אויף אַ מינוט און דערנאָך געענטפערט:

— איך וועל זיין דאָרטען צוויי און אַ האַלב שעה.

ד אַהאַט דער שטילער דיקינקער מענש נישט אויסגעהאַלטען און האָט אויסגעשריען:

— וואָס? נאָר צוויי און אַ האַלב שעה? און דערנאָך פאָהרט איהר גלייך צוריק קיין אַמעריקע!?

— יאָ.

— גאָט אין הימעל! אַ עלכעס הער איך צום ערשטען מאָל. צוליב צוויי און אַ האַלב שעה פאָהרט איהר פון קאַנזאַס-סיטי! קיין צווייפעל אַז איהר האָט דאָרט עפּעס זעהר וויכטיגעס צו ערלעדיגען אין די צוויי און אַ האַלב שעה!

— אָה, זעהר! האָט צוגעשטימט דער פּאַסאַזשיר. — איך האָב שוין לאַנג בעדאַרפט מאַכען די דאָזיגע רייזע, נאָר אַלץ אָפּגעלייגט. איהר ווייסט דאָך ווי עס איז, מע לייגט אָפּ פון יאָהר צו יאָהר. אַזוי זענען פערגאַנגען אומגעפעהר דרייסיג לאַנגע יאָהר. נאָך דעם ווינטער האָב איך בעשלאָסען ענדליך זיך אַריבערצוכאַפּען.

דער שטילער מענש האָט געוואַרט, אַז דער פּאַסאַזשיר וועט איהם דערצעהלען די וויכטיגע זאַך, וואָס וואַרט אויף איהם אין דענעמאַרק, אָבער דער אַנדערער איז געווען שטיל און אָנגעפאַנגען רעדען פון דעם וועטער.

נאָך דריי טעג זענען אַוועקגעגאַנגען, פּוסטע טעג צווישען הימעל און וואַסער. דער פּאַסאַזשיר איז שטיל, רוהיג אַרומגעגאַנגען איבער דער שיף, געקוקט מיט שאַרפע אויגען אין האָריזאָנט אַריין, און געוואַרט, געוואַרט אויף זיינע צוויי און אַ האַלב שעה, וועלכע ער האָט בעדאַרפט פערברענגען אין דענעמאַרק, אין קאָפּענהאַגען. געוואַרט דרייסיג יאָהר — נו, קען מען אָפּוואַרטען נאָך אַ פּאָר טעג. ענדליך, אויף דעם ניינטען טאָג, איז די שיף אַריינגעפאָהרען אין דעם האַפען פון קאָפּענהאַגען. דאָס איז געווען אַרום אַכט אַ זייגער אין דער פריה. דער פּאַסאַזשיר איז געוואָרען אומגערוהיג.

— ווען וועט איהר מיך אַרונטערלאָזען פון שיף? — האָט ער ביים געפרעגט דעם קאַפּיטאַן.

— באַלד, באַלד. עס דאַרף קומען דער אינספּעקטאָר. וואָס איילט איהר זיך אַזוי?

— איך האָב מורא, אַז איך וועל פערשפּעטיגען.

באַלד איז טאַקע געקומען דער אינספּעקטאָר. מען האָט דורכגעקוקט די פּאַפּירען. די זאַכען און דער פּאַסאַזשיר איז געוואָרען פריי. ער איז אַרונטער אויף דער יבשה, זיך געזעצט אין אַ טעקסי און געהייסען דעם שאָפער פאָהרען צו אַ בעשטימטען הויז.

— איז עס ווייט? — האָט ער געפרעגט.

— זעהר נאָהענט, — האָט געענטפערט דער שאָפער. — איך קאָן דאָס הויז. דאָרט וואוינט דער קויפמאַן יאָהאַן מיכעלס.

— אַהאַ! שטימט. הייסט עס, ער לעבט נאָך? און זיין ווייב?

— געשטאָרבען מיט צוויי יאָהר צוריק.

— אַהאַ! — האָט זיך ווידער אָפּגערופען דער פּאַסאַזשיר. — עס מאַכט נישט.

צעהן מינוטען שפּעטער האָט דער פּאַסאַזשיר געקלונגען ביי דער טיר.

— הער מיכעלס אין דער היים?

— יאָ. באַלד. וואַרט, ביטע, אוים.

ער איז אַריין אין אַ שעהנער רייכער שטוב. באַלד האָט זיך בעוויזען אַן אַלטער הער מיט אַ גרויער, שעהנער באָרד.

— הער יאָהאַן מיכעלס? — האָט דער פּאַסאַזשיר אַ פרעג געטון און זיך אויפגעהויבען.

— דאָס בין איך.

— אָה! — האָט געזאָגט מיכעלס — דו ביסט דאָך...

אָבער ווייטער האָט ער נישט גערעדט. דער פּאַסאַזשיר האָט אויפגעהויבען זיין קנאָכעדיגע האַנד און אַרונטערגעלאָזט דעם יאָהאַן מיכעלס אַ קרעפּטיגען, אַ זאַפטיגען, אַ קלינגענדיגען פּאַטש און איז אַרויסגעגאַנגען פון שטוב.

צוויי און אַ האַלבע שעה שפּעטער איז דער פּאַסאַזשיר שוין געשטאַנען אויף דעם דעק פון אַ שיף און איז געפאָהרען צוריק קיין ניו-יאָרק.

—=:::=—

טעלעגראמען.

ביוד האנדעלט אנדערש ווי נאבילע
ראטעוועט ערשט זיינע חברים; און דערנאך זיך

ניו־יארק, 20. (ספ. טעל.) א גרויסען טרויער האט אין אמעריקע ארויסגערופען די דעפעשע פון מאיאר בערד, וועלכער מעלדעט, אז דריי מיטגלידער פון זיין פאל־עקספעדיציע זענען פערפאלען געווארען אהן שפור, בעת זייערם א פליה־רייזע איבער דעם דרום־פאל.

נישט קוקענדיג אויף דעם שרעקליך־שלעכטען וועטער איז בערד ארויסגעפלויגען אויף א צווייטען אעראפלאן אויפצוזוכען די פערלוירענע. נאך לאנגע זוכענישען אי זבעררין געלונגען צו געפונען די פערלוירען־געווארענע. בערד האט צו ערשט געהייסען ראטעווען די אפגעשוואכטע מיטגלידער פון דער עקספעדיציע און אליין איז ער געבליבען אויפ'ן אייז און גווארט אויף אנ'אעראפלאן, וועלכער זאל איהם ראטעווען.

בערד האט אלזא געהאנדעלט אנדערש ווי נאבילע בשעתו.

געשטארבען מארשאל פאש

פאריז, 20. (אטע) היינט 6 א זייגער אין אווענד איז אין עלטער פון 78 יאהר געשטארבען דער פראנצויזישער גענעראל מארשאל פאש.

וועגען דער וויזע פאר טראצקין קיין דייטשלאנד

בערלין, 20. (אטע) אויף דער היינטיגער זיצונג פון דייטשען מיניסטארען־ראט איז בעטראכט געווארען די פראגע וועגען געבען טראצקין אזיל־רעכט אין דייטשלאנד, דער בעשלוס איז אפגעלעגט געווארען אויף עטליכע טעג.

שרעקליכע באהן־קאטאסטראפע
איבער 200 קרבנות.

ניו־יארק, 20. (אטע) נעבען דער שטאט פערי־זונד איז פארגעקומען א מורא'דיגער צוזאמענשטויס פון 2 קוריער־צוגען, וועלכע זענען געגאנגען מיט דער גרעסטער שנעלקייט, ביז איצט זענען פערהאן 20 טויטע און אנ'ערך 200 פערוואונדעטע.

לייענט מארגען, פרייטאג,
אונזער נייעם סענסאצ. ראמאן
אונטער'ן נאמען:
„גאלדענע גריקען"

אויפרוף פון ראבינאט וועגען חתונה אקטען און מעלדונגען

דאס נאכלעסיגקייט פון מאכען אקטען און מעלדען קינדער אין דער צייט, ברענגט גרויסע אומשטענדען, אויך חתונות וואס איז מסדר קידושין א פריוואט אדער אפילו א דיין אהן וויסען פון ראבינאט, קומט ארויס מיספערשטענדנישען און אומאנגענעמליכקייט, דעריבער איז שוין צייט דאס צו פערמיידען און ברענגען צו ארדנונג, געבען מיר די שטרענגע אויפרוף: 1) יעדעס פארפאלק אהן אקטען זאל קומען אין ראבינאט־קאנצעלאריע אין געמינא ניישטאט 6 מאכען אקטען און מעלדען די קינדער, די קאנצעלאריע איז טעטיג אלע וואכענטעג פון 9 ביז 1 פריה, צו אקטען ברויך מען פאלגע מענטריקע און ווידטשאנג פון מאן און פון די פרוי, אומפערמעגליכע ווערט געמאכט אהנע געלט, 2) איז פעסט בעשלאסען א חתונה מהיום והלאה (ואגאר אהנע אקטען) מוז ווערען געמאלדען פאר די חתונה ביים רעזשורנע פון ראבינאט אין קאנצעלאריע פון זיינער 12 ביז 2 מיטאג, דער רעזשורנע וועט צייכענען א מסדר קידושין מיט א סדר צחישען אלע דיינים און לויט דעם ווילען פון די מחותנים, 3) מיר געבען א שטרענגע התראה, אז די חתונה וואס וועט זיין אומאנגעמאלדען ביים ראבינאט וועט דער ראבינאט דעם צעטעל פון די אקטען נישט אונטערשרייבען נאר דורך די שטרענגסטע קאנטראליע און אויפסניי מסדר קידושין זיין. 5088

לאדזער ראבינאט.

Dr. ADAM GROSGLIK
Al Kościuszki 27
tel. 51-78,
הויט- און וועגערישע קרענקה. רענטגען און ליכטהייל אינג. נעמט אן פון 4—7 אין אוונט.

Dr. med. W. EYCHNER
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11.
טעל 34-72
נעמט אן פון 6—8 אווענד

א קוואליפיצירטער
האספלער
(וועפער)
זוכט ארבייט, ס'קען אויך זיין אלס קרייץ ארבייטער
אפערטען אין אדמ. אונטער „האספלער".

ווארנונג!
צוליב ווי ס'האבען זיך בעוויזען אין שטאט פערשידענע נאכגעמאכטע פעלד=בעטען, מאך איך בעקאנט דאס געעהרטע פובליקום, אז די עכט= פאטענטירטע בעטען עכט= פאטענטירטע
זענען פערזעהען נאר מיט דער שוץ-מארקע
PALMA-PATENT
פאר וועלכע מיר זענען פעראנטווארטליך ביז 3 יאהר.
— צו בעקומען אין אלע געשעפטען. —
אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל
ניקעל=בעטען, אמעריקאנקעס,
ניקעל=קינדער=בעטען, קינדער=וועגעלעך,
טיש=בעטען, קינדער=בענקעלעך
מעטער=מאס, אויף רעדלעך.
מאטראצען געבעטע, שאטקאווע און קאנאדיסקע
קאזעטקעס און טאפטשאנעס
בעמ.: בעטלעך מיט ווענטלעך ווייס און ברוין 17 זל., פאלאווע-בעט. 14 זל.
רעעלע בעהאנדלונג. פאבריקס=פרייזען. זעמטליכע רעפעראטורן.
הורט לאדז, פאלנאצנא 24, טעל. 31-85. דעטייל

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY
Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26
Dojazd tramwajami 16 i 10.
Od wtorku, dnia 19 marca do 25 marca 1929 r. wł.
CHATA WUJA TOMA
Dramat w 12-tu aktach, według rozgłośnej powieści Harriety Beecher Stowe
Następny program:
KRÓL DŻUNGLI

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און ערצטליך=דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16-33.
ד"ר דזשקאמסקי נעז האלז, אויערן קר. 10—11 2—5 6—7
ד"ר רוזשאנער הויט און געשלעכט קר. 10—11 1—2
ד"ר גאלדשטיין- אינגערע-קרענקהייטען פאלאק 1—2 7—8
ד"ר יוסטמאן נערווען קרענקהייטען 12—2 ווין אנ.
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קרענקהייטען 10-12 4-5
ד"ר פעפערני פרויען און געבורט-הילף 11½-1 5-6
ד"ר קאנטאר כירורגישע-קרענקהייט. 4-5 אנ. 1—2
ד"ר ווינבערג אינ. חערק לונגען-קר. 12—1, 6—7
ד"ר מאזעל רענטגען 10—12 4—6
א. גראדזענסקי צאהן-ארצט 5—7
נ. ראזעס צאהן-ארצט 9—2
צאהן-באהאנדלונג, בעליפלאמבען, קראנען, ברוקען א.א.וו.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען=אינסטיטוט
היילונג פון הויט קרענקהייטען און קאפ (פארך) מיט רענטגענשטראהלען, פאר בעשטראהלונג און דורכלייכטונגען, קווארץ-לאמפע, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, אלע מעגליכע אנאליזען. א קורס פאר שוועסטער.
אימפונגען געגען שארלעך (שקארלאטין) פון 4—5 נאכם.
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
ווזיט אין דער שטאט.
ערצט.-קאסמעטיש. גאבינעט
פרל. מארקוס נעמט אן פון 5—7 אווענד

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
נושעווסקער 11, טעלעפאן 37-63
אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.
ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן קר. 3½—4½
ד"ר ספרשנער קינדער-קרענקה. 9-11 3-4½
ד"ר שיפמאן אינערליכע קרענקהייטען 12—2
ד"ר לוביטש הויט און געשלעכט-קר. 12½—1½
ד"ר שמערגעלד נערווען און גייסטיגע קר. 1—2
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קרענקה. 12½—1½
ד"ר חיים כירורגישע קרענקהייטען 2—3
ד"ר בערנשטיין פרויען און געבורטס-הילף 3—4
פיזיא-טעראפיע, שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א.א. וו. פאקען-שטעלן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראהל. איינשפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפערעצ. אויף טערלאגע הייזאען און שטאט. אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגמע און בלוט
אימפונגען געגען שקארלאטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען=אינסטיטוט.
ד"ר לאושינסקי סטאמאטאלאג
צאהן-ארצט 10—1 3—6
קינסטליכע צייהן, קראנען, פאמבען א. א. וו.
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע.
אנדזשעיא 5, טעל. 59-40
נעמט אן פון 8—10 פריה און פון 5—9 אווענד
מעדערנער רענטגען-אפאראט פאר פרויען.

א פראנט-לאקאל
בעשטעהענד פון א געוועלב מיט 2 שטובען אין צענטרום שטאט, איז פון זאפארט צו פערמיטען.— אפערטען אין אדמ. אונטער „לאקאל". 5094

Dr. med. H. LAJCHTER
צאהן-כירורג
דיזאסלע-, קין-, גימען- און צונג-קראנקהייטען.
Konstantynowska 9.
telefon 49-66
od 1½—5 po poł. 4604

א קוואליפיצירטע
מאדיסטקע
ווערט זאפארט געברויכט אלס שטעפ'טע אין אנ'אנגעגארדענט געשעפט און בעסטען פונקט. ערפאהרע פון 4—9 א.ז. ביי גרינשטיין, צעגעלניאנא 29. 5098

א קוואליפיצירטער
דאמען - מאגאזין= ארבייטער
זוכט א פאסטען.
אדרעס פון רעפלעקטאנט אויפגעבען אין אדמיג.

לעבער
מאשינאווע
ווערן אנגענומען
צו ביליגע פרייזן
ג.נארדמאן ציגעלנ 29

א קאראקולענער דאמען
פאלטען
פערקויף איך געלעגנהייטליך זייער ביליג
האטעל .מא טייפעל. זאכארניא 45, צימער 31.

א צימער
מיט א בעזונדערען איינגאנג, צו פערדינגען פאר איין אדער צוויי אינטעליגענטע מענשען.
אלעע קאשטשושקי 29. — אינפארמירען זיך ביים וועכטער.

Dr. med. I. WAJNBERG
CEGIELNIANA 47, tel. 75-02
אינערליכע קראנקהייטען. ספעציעל פאר לונגען-און הארץ-קראנקהייטען, בעשטראהלונגען און קינסטליכע פערג-זון. אין דערהיים פון 3—5 נאכמיטאג

Dr. Z. Rakowski
ספעצ. פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קרענקה.
קאנסטאנטינער 9, טעל. 27-81.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87
ספעציעל ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען. מענער-שוואכע. אלע ארט צעלליטען. בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8

LEKARZ DENTYSTA צאהן-ארצט
St. GELBERG
זאכארניא 15, טעל. 31-08.
היילט גאנץ פערנאכלעסיגטע צייהן- און מויל קרענקהייטען, צאהן - ציהונג אהן שמערצען, היילט מיט ליכט - בעשטראהלונג, ספעציעלער לאבאראטאריום פון קינסטליכע צייהן.
נעהמט אן פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט אטראגען א היים; אויף דער פראווינץ – 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד – 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך די אדמיניסטראציע איז אפען ביימאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ —60 „ „ „ 4 „
פאר א מילימעטער-שורה: נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ —18 „ „ „ 8 „
מיניסטער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufmann.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.